

Terrorismiin viittaavien ilmaisujen käyttö Turun puukotusten uutisoinnissa

Veera Pennanen

Tekijä(t) Veera Maria Pennanen	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Terrorismiin viittaavien ilmaisujen käyttö Turun puukotusten uutisoinnissa	Sivu- ja liitesivumäärä 59 + 7
<p>Iltapäivällä elokuun 18. päivänä vuonna 2017 Turun keskustassa tapahtui useita puukotuksia, joissa kuoli kaksi ja loukkaantui kahdeksan henkeä. Seuraavana päivänä Suomen keskusrikospoliisi kertoi julkisuuteen, että puukotuksia tutkitaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun Suomessa tutkitaan mahdollista terrori-iskua.</p> <p>Puukotuksista epäilty marokkolaismies oli tullut Suomeen turvapaikanhakijana keväällä 2016. Julkisessa keskustelussa Turun tapahtumat liitettiin nopeasti osaksi jihadistista terrorismia Euroopassa.</p> <p>Opinnäytetyössäni tarkastelen sisältöanalyysin keinoin kolmen verkkojulkaisun terrorismiin viittaavien ilmaisujen terroristinen, terrorismi ja terroriteko ja muiden terror-alkuisten sanojen käyttöä Turun puukotuksia koskevassa uutisoinnissa. Olen valinnut tarkasteleviksi verkkomedioiksi työhöni Helsingin Sanomat, MTV Uutiset ja Ilta-Sanomat. Tarkasteluajanjaksona on ollut Turussa tapahtuneita puukotuksia seurannut viikonloppu 18.–20.8.2017. Lisäksi tarkastelen, mitä muita ilmauksia mediat käyttävät teosta ja tekijästä.</p> <p>Aineistosta käy ilmi, että ensimmäisen kerran terror-alkuinen ilmaus nousi otsikoihin perjantaina 18.elokuuta 2017. Otsikkotasolla terror-alkuisia ilmauksia oli vähänläisesti, mutta sen sijaan terrorismiin viittaavia ilmauksia esiintyi muuten runsaasti tekstimuotoisissa aineistoissa. Myös muita tekoa ja tekijää kuvaavia ilmauksia esiintyi aineistossa runsaasti.</p> <p>Tutkimusaineistosta nousee esiin runsaan terror-alkuisten ilmaisujen käytön lisäksi myös se, että ilmaisut esiintyivät pääsääntöisesti muiden kuin median itsensä määritelmissä tapahtuneista. Erityisesti viranomaisten ja valtionjohdon äänet ovat vahvasti esillä media-aineistoissa. Tarkasteltujen medioiden välillä löytyy terror-ilmausten käytössä eroja, mutta erot johtuivat muun muassa erilaisista juttutyypeistä ja valituista kehyksistä.</p>	
Asiasanat Journalismi, terrorismi, uutiset, joukkoviestintä, verkkojournalismi	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kuinka määritellä terrorismi	5
2.1	Poliittinen tulkinta	8
2.2	Oikeudellinen tulkinta	9
2.3	Media ja terrorismi	10
2.4	Journalismin rooli tiedonvälittäjänä.....	12
2.5	Uutiskriteerit määrittelevät	13
3	Tutkimusmenetelmästä	17
4	Turun puukotus	20
4.1.	Valittujen medioiden esittely	21
4.1.1	Helsingin Sanomien esittely	22
4.1.2	MTV Uutisten esittely.....	23
4.1.3	Ilta-Sanomien esittely	24
4.1.4	Muuta huomioitavaa tarkastelluista sisällöistä.....	25
4.2	Terror-alkuisten ilmausten esiintyminen aineistossa	26
4.3	Ensimmäiset terror-alkuisten sanojen maininnat	28
4.4	Lauantaina eniten terror-mainintoja	29
4.5	Sisältöanalyysi aineiston pohjalta	32
4.6	Teosta käytetyt ilmaukset	36
4.7	Tekijästä käytetyt termit	38
5	Kehykset tarkastelussa	40
5.1	Valitut kehykset	40
5.2	Omien kehysten tarkastelu	42
6	Jälkikeskustelu.....	45
6.1	Puukotusten saama mediahuomio	45
6.2	Terrorismia vai ei?	46
6.3	Keskustelu mahdollisista toimista.....	50
7	Oma pohdinta	52
7.1	Tutkimuksen kriittisestä arvioinnista	52
7.2	Oma oppimisprosessi	55
8	Lähteet.....	60
9	Liitteet	69
9.1	Liite 1. Nieminen: Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi.....	69

1 Johdanto

Elokuun 18.päivänä vuonna 2017 Turun keskustassa nuori mies puukotti kymmentä ihmistä, joista kaksi menehtyi saamiinsa vammoihinsa. Puukotukset alkoivat kello 16 perjantai-iltapäivällä, ja päättyivät viisi minuuttia myöhemmin, kun poliisi ampui epäiltyä teki-jää reiteen. Puukotuksista epäilty, Abderrahman Bouanane, vuonna 1994 syntynyt Marokon kansalainen, oli tullut Suomeen turvapaikanhakijana keväällä 2016. Julkisessa keskustelussa Turun tapahtumat liitettiin nopeasti osaksi jihadistista terrorismia (Honkonen 2017, 6).

Äärijärjestö ISIS ei kuitenkaan ole ottanut puukotuksia nimiinsä kuten se otti esimerkiksi päivä ennen Turun puukotuksia Barcelonassa La Ramblan kävelykadulla tapahtuneen päälleajon (Helin & Töyrylä 2017).

Uutiset Turun puukotuksista täyttivät kotimaiset mediat seuraavaksi päiviksi ja viikoiksi. Tapahtuma noteerattiin samana päivänä myös ulkomailla ja kansainvälisissä uutistoimistoissa. Esimerkiksi ympärivuorokautista uutistarjontaa tarjoava yhdysvaltalainen CNN-kanava nosti Turussa tapahtuneet puukotukset verkkosivunsa pääuutiseksi perjantaina 18.elokuuta 2017 (Dewan, Virtanen & Qiblaw 2017).

Seuraavana päivänä poliisi tiedotti, että tekoja tutkitaan ”terroristisessa tarkoituksissa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä” (Happonen 2017). Poliisin tiedonannon jälkeen terror-alkuiset ilmaukset hiipivät verkkomedioiden julkaisemiin juttuihin. Tosin ensimmäiset terror-alkuiset ilmaukset löytyvät jo 18.elokuuta 2017 julkaistuista verkkojutuista otsikkotasoa myöten.

Tämä on ensimmäinen kerta, kun väkivallantekoa tutkitaan Suomessa mahdollisena terrori-iskuna. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen kolmen valtamedian verkkouutisointia aikavälillä 18.–20.elokuuta 2017, eli Turussa tapahtuneita puukotuksia seuranneena viikonloppuna.

Opinnäytetyössäni tarkastelen sisältöanalyysin keinoin kolmen verkkojulkaisun terrorismiin viittaavien ilmaisujen *terroristinen*, *terrorismi* ja *terroriteko* ja muiden terror-alkuisten sanojen käyttöä Turun puukotuksia koskevassa uutisoinnissa.

Kiinnostukseni paneutua opinnäytetyössäni Turun puukotuksia koskevaan uutisointiin syntyi kovassa uutistilanteessa seurattessani MTV:n ulkomaantoimituksessa kotimaan järkyttäviä tapahtumia. Tapahtumien johdosta oma työnkuvani muuttui lennossa, ja kyseisen

elokuun viikonlopun työskentelin lähes yksinomaan Turun puukotuksiin liittyvien aihepiirien ja juttujen parissa.

Tapahtunutta alettiin osassa medioita kuvata samoin sanoin, joilla veitsellä tehtyjä terrori-iskuja usein kuvataan, kun uutinen puukotuksista tuli julkisuuteen. Esimerkiksi otsikoissa toistuivat sanat *isku* (esim. MTV Uutiset – STT 2017) ja *sarjapuukotus* (esim. Lindfors 2017). Erityisesti ilmaus *isku* toistuu aineistossa läpi tarkasteluajanjakson.

Olen työskennellyt vuodesta 2014 journalismin parissa, mutta erityisesti uutistyö on saanut minut pohtimaan median ja terrorismin suhdetta. Turun tapahtumat elokuussa 2017 vahvistivat tätä pohdintaa. Olen halunnut opinnäytetyössäni keskittyä analysoimaan sisältöanalyysin keinoin, kuinka tekoa on kuvattu eri medioissa. Tutkimuskysymys on laaja ja haastava, mutta erittäin ajankohtainen ja myös yhteiskunnallisesti merkittävä. Olen pystynyt hyödyntämään uutistoimittajan työkokemukseni kautta tutkimuksessani myös havaintoja työelämän käytännöistä koskien uutistystä, ja sen tekemiä määrittelyitä eri ilmiöistä.

Tutkimuskysymykset terror-alkuisten sanojen käytöstä koskien Turun puukotuksia sekä, kuinka tekoa on kuvattu, ovat tärkeitä ja hyödyllisiä monin tavoin. Kysymys on ajankohtainen ja tärkeä myös vallitsevassa julkisessa keskustelussa. Esimerkiksi Suomen presidentinvaalin yhteydessä tammikuussa 2018 Maaseudun tulevaisuuden Kantar TNS Agrilla teettämässä kyselystä kävi ilmi, että suomalaiset toivovat presidentiltä suojaa terrorilta (Vuorela 2018).

Malkki ja Paastela huomauttavat, että 2000-luvulla terrorismi on herättänyt paljon keskustelua. Terrorismi on myös synnyttänyt tarpeen vastatoimille (Malkki & Paastela, 2007). Turun puukotusten jälkeen useat politiikan toimijat ovat tuoneet julkisuuteensa kantansa esimerkiksi tiukempien tiedustelulakien puolesta. Esimerkiksi oikeusministeri Antti Häkkinen (kok) haluaisi ne voimaan kiireellisinä (Silfverberg, 2018.)

Sillä on merkitystä, kuinka eri mediat määrittelevät terrorismin ja käyttävät terror-alkuisia ilmauksia. Terrorismille ei ole yhtä kansainvälisesti hyväksyttyä määritelmää, joten ilmaisu on jatkuvan poliittisen kamppailun kohteena. Tällä poliittisella kamppailulla on myös yhteiskunnallista merkitystä. Siksi on tärkeä tarkastella, kuinka mediassa käytetään terror-alkuisia termejä, ja mitkä tapahtumat mediassa katsotaan kuuluvaksi terrorismin piiriin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on siis kartoittaa, miten eri uutismediat käsittelivät Turussa tapahtuneita puukotuksia. Kyseessä oli myös yksi vuoden 2017 suurimmista uutistapahtumista Suomessa. Konkreettisemmin tutkimuskysymyksenä on, kuinka tarkastellut mediat

käyttivät terrorismiin viittaavia ilmaisuja uutisoidessa Turun puukotuksista. Lisäksi tarkastelen, miten muuten tapahtunutta ja tekijää kuvataan valituissa medioissa.

Tarkastelen aineistoa kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen keinoin. Tutkimusmenetelmänä on sisältöanalyysi, johon kuuluu myös sisällön erittelyä. Sisällön erittelyllä viitataan dokumenttien – tässä tapauksessa verkkojuttujen, analyysiin jossa kuvataan määrällisesti tekstin sisältöä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106.) Tässä opinnäytetyössä tärkeimmät määrälliset eli kvantitatiiviset havainnot on kerätty taulukoihin.

Olen valinnut opinnäytetyöhöni mukaan kolme valtakunnallisesti merkittävää verkkouutismediaa – Ilta-Sanomien verkkosivut, Helsingin Sanomien verkkosivut sekä MTV Uutisten verkkosivut. Tekstimuotoisia mediatekstejä on sisältöanalyysin mukaan pyritty kuvaamaan sanallisesti (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106). Mukana analysoitavassa aineistossa on muun muassa sähköuutisia, uutisjuttuja, uutistaustoja, kommentteja ja pääkirjoituksia.

Opinnäytetyöni luku 2 on tietoperusta, jossa olen pyrkinyt tuomaan esiin niin terrorismin määritelmän vaikeuden kuin journalismin roolin uutisoidessa kriisitilanteessa. Tietoperustassa tarkastelen kysymystä, kuinka eri toimijat määrittelevät terrorismin ja terroristin. Kappaleessa peilataan myös median ja terrorismin vaikeaa suhdetta. Olen halunnut tuoda journalististen valintojen roolia ja merkitystä esille myös muissa opinnäytetyön luvuissa. Tietoperusta on jaettu alalukuihin, joissa valotan lukijalle lyhyesti muun muassa terrorismisanan historiaa sekä ilmaisun oikeudellista että poliittista tulkintaa.

Työni luku 3 keskittyy valitun tutkimusmenetelmän kuvaukseen. Luvussa pohditaan myös valitun metodin, aineiston sisältöanalyysin, soveltumista laajan aineiston työstämiseen.

Opinnäytetyöni luvussa 4 paneudun empiriaan eli Turussa elokuussa 2017 tapahtuneista puukotuksista tehtyihin verkkojuttuihin. Kyseinen luku on työn laajin yksittäinen kokonaisuus. Käyn siinä läpi sisältöanalyysin menetelmin miltei 200 verkkojutun laajuista opinnäytetyöhöni rajattua aineistoa. Jutuista olen etsinyt terror-alkuisia sanoja, jotka viittaavat tekoon (*terrori*, *terrorismi*, *terroristinen*) tai tekijään (*terroristi*). Tämän lisäksi olen etsinyt aineistosta muita tekoa tai tekijää kuvaavia ilmauksia. Varsinaisessa analyysissä kartoitan edellä mainittujen seikkojen lisäksi muun muassa sitä, missä asiayhteydessä ilmaukset esiintyvät sekä, mitä jutuissa on jätetty mainitsematta.

Luvussa 5 peilaan mediassa esiintyneitä puukotuksiin liitettyjä kehyksiä. Lisäksi tarkastelen Turun puukotuksia koskeneen oman tv-käsikirjoituksieni kehyksiä, ja valintoja näiden kehysten taustalla.

Luvussa 6 käyn läpi tapahtumaa seurannutta jälkikeskustelua, joka jatkuu yhä usean eri teeman ympärillä. Esimerkiksi terrorismin ehkäisemiseksi tarvittavat toimet ovat yksi näistä teemoista. Tässä työssä tarkastelen jälkikeskustelua Suomen Journalistiliiton järjestämä keskustelutilaisuus median ja terrorismin välisestä suhteesta pohjalta. Lisäksi tarkastelen jälkikeskustelua kahden muun verkkoartikkelin pohjalta.

Luvussa 7 esittelen omaa pohdintaani niin valitsemani aiheen kuin itse työprosessin näkökulmasta. Luvussa tarkastelen muun muassa itseäni prosessin aikana askarruttanutta journalismin roolia kontekstin luojana ja ilmiöiden suhteuttajana. Uutisointi väkivallanteoista – olipa kyseessä esimerkiksi poliittinen tarkoitusperä tai ei, on nostanut esiin kysymyksen tulisiko väkivallantekijöiden nimiä ja kuvia julkaista niin Suomessa kuin maailmalla. Tätä kysymystä ovat pohtineet esimerkiksi Yhdysvaltain huippuyliopistojen professorit (Lankford & Madfis, 2017).

Mediatekstien tarkastelu suppeallakin otannalla on tutkimisen arvoista, sillä Turun puukotuksia koskevaa uutisointia ei toistaiseksi ole vielä tutkittu. Tapaus tarjoaa myös monia jatkotutkimusmahdollisuuksia, joihin tarttua.

2 Kuinka määritellä terrorismi

Terrorismille ei ole yhtä kansainvälisesti hyväksyttyä määritelmää. Yleisellä tasolla terrorismilla viitataan usein poliittiseen väkivaltaan tai sen uhkaan, jonka tarkoituksena on herättää pelkoa kohteidensa joukossa (Malkki & Paastela 2007, 22–24.)

Malkki muistuttaa, että muiden käsitteiden tavoin terrorismi on sosiaalinen konstruktio. Mikään teko ei ole ”luontaisesti” terrorismia, vaan tulee nähdä sellaisena vasta, kun siitä aletaan käyttää kyseistä termiä (Malkki 2014.)

Kielitoimiston sanakirja (Kotimaisten kielten keskus & Kielikone Oy 2017) määrittelee sanaperheen jäsenet *terrori*, *terrorisoida*, *terrorismi* ja *terroristi* seuraavasti:

Terrori:

pelkoa herättävä väkivaltainen sorto, hirmuvalta. *Miehitysjoukkojen harjoittama terrori.*
järjestelmällinen jatkuva häirintä, kiusaaminen, uhkailu tms. *Puhelinterrori. Työmaaterrori.*

Terrorisoida:

harjoittaa terroria, pitää terrorin alaisena. Yhteiskuntaa terrorisoiva rikollisjärjestö. Terrorisoida naapureitaan meluamalla.

Terrorismi:

terrorin harjoittaminen.

Terroristi: *terrorin harjoittaja, väkivallantekijä; kiusaaja, kiusantekijä. Joutua terroristien panttivangiksi. Puhelinterroristi.*

Taulukko 1. Kotimaisten kielten keskuksen Kielitoimiston sanakirjan määritelmät terror-alkuisten sanaperheen jäsenistä. Lähde Kotimaisten kielten keskus & Kielikone Oy 2017.

Terrori-termin historia juontaa juurensa latinan kielen sanaan *terrere*, pelotella, kauhistuttaa. Sana on tullut ranskan kielen kautta länsimaisiin kieliin 1300-luvulla. Malkki ja Paastela huomauttavat, että termin yksi keskeisimpiä piirteitä on sen poliittisuus sekä sidonnaisuus vallitsevaan poliittiseen tilanteeseen ja historialliseen kontekstiin (Malkki & Paastela 2007, 22–23.) Terrorin käsite poliittisen väkivallan mielessä on peräisin Ranskan vallankumouksen ajoilta (Paastela 2005, 19).

Suomen kieleen terrori-ilmaus on tullut Ruotsista, jossa sana *terror* oli käytössä 1600-luvulla merkiten pelkoa. Termi on tarkoittanut Kotimaisen kielten keskuksen sanakirjan mukaan väkivaltaa vuodesta 1918. Puolestaan *terroristi* eli terrorin harjoittaja tai poliittinen

väkivallantekijä, on ollut Ruotsissa käytössä näissä merkityksissä jo arviolta vuonna 1800. Sitä ennen sana viittasi hirmuvallan kannattajaan (Kotus.)

Malkki ja Paastela muistuttavat, (Malkki & Paastela 2007, 24.) että termin käyttötavat ovat muuttuneet vuosien saatossa. Tapa käyttää terrorismi-termiä kuvaamaan pääasiassa muiden kuin valtioiden toimintaa, ja vieläpä lähes yksinomaan negatiivisessa sävyssä, syntyi toisen maailmansodan jälkeen. Malkin ja Paastelan mukaan käsitteen käyttö liittyi olennaisena osana itsenäistymistaisteluihin, joita käytiin siirtomaavaltaja vastaan.

Terrorismin määrittelyä vaikuttaa se, että termi on niin vahvasti poliittinen. Kyse on ennen kaikkea poliittisesta kamppailusta. Malkin ja Paastelan mukaan, kun jokin valtio kutsuu toisen valtion vihollisen toimintaa terrorismiksi, tarkoittaa se osaltaan sitä, että se pitää tätä vihollista vastaan käytävää taistelua hyväksyttävänä. Esimerkiksi syyskuun 11.päivän iskujen jälkeisen niin sanotun terrorismin vastaisen sodan aikana oman vihollisen julistaminen terroriksi on tarkoittanut sitä, että tämä kamppailu on oikeutettu yhteisen taistelun nojalla (Malkki & Paastela 2007, 28–29.)

Esimerkiksi EU on muuttanut suhtautumistaan useampaan kertaan palestiinalaiseen, islamistiseen Hamas-järjestöön, joka on Palestiinan parlamentin suurin puolue. EU:lla on käytössä niin sanottu *terror black list*, vapaasti suomennettuna EU-maiden yhteinen terroristiluettelo. Vuonna 2014 Hamas poistettiin kyseisestä luettelosta (Beaumont 2014.) Kuitenkin EU luokitteli jälleen Hamasin terroristijärjestöksi yhdessä Yhdysvaltain kanssa vuonna 2017. Alun perin EU oli asettanut järjestön terroristilistalla vuonna 2001 (Boffey 2017.) Tästä voidaan päätellä, että ilmaisu terrorismi on jatkuvan määrittelyn kohteena. Eri toimijoiden määritelmät myös poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi Yhdysvaltain tiedustelupalvelu CIA ja Suomen sisäministeriö määrittelevät terrorismin eri tavoin (CIA 2013 & Sisäministeriö 2017).

Niin ikään myös tekijän eli terroristin määritelmä on jatkuvan kamppailun kohteena. Townshead huomauttaa (Townshead 2011, 3), että terroristi-termiä käyttö tapahtuu harvoin niin, että terroristiksi leimattu sen hyväksyisi. Toisin sanoen, voimakkaita tunteita herättävää ja kohdetta negatiivisessa valossa määrittävää, termiä käytetään myös asiayhteyksissä, joissa määritelmät niin sanotusti elävät.

Terrorismi on siis jo lähtökohtaisesti määrittelijän puolelta vahvasti moraalisesti tuomittavaa. Moninainen ilmiö herättää voimakkaita tunteita. Huusko huomauttaa, että terrorismin perimmäisenä tarkoituksena on lietsoa pelkoa (Huusko 24.10.2017).

Paastela esittää Bouthoulin luonnehdinnan kautta kattavan typologian eli luokittelun ilmiön moniulotteisuudesta. Ilmiötä voidaan Paastelan mukaan tarkastella muiden muassa niin terroriliikkeiden marginaalisuudella, tekojen sattumanvaraisuudella, tekotapojen tarttuvuudella (matkiminen, toisto...) kuin Huuskonkin esiin nostaman pelon lietsomisen kautta (Paastela 2005, 21–26.) Paastelan analyysistä nousee kuitenkin esiin se, että ”poliittisuus on kuitenkin se tekijä, joka erottaa terrorismin muusta väkivallasta” (Paastela 2005, 24).

Paastelan mukaan on hyvä tarkastella myös toiminnan tavoitteita. Paastelan analyysissä (Paastela 2005, 42–52) lainataan J.P. Larssonin jaottelua terroristiryhmien tavoitteista seuraavasti:

1. Taloudelliset tavoitteet
2. Poliittinen tunnustaminen, itsehallinnon tai separatistiset tavoitteet
3. Historiallisena epäoikeudenmukaisuutena nähdyn korjaamisen tavoitteet
4. Historiallisen perinnön palauttamisen tavoitteet
5. Uskonnolliset tavoitteet
6. Yhteiskunnallisten epäoikeudenmukaisuuksien poistamisen tavoitteet
7. Epämääräiset tavoitteet

Ero niin sanotun valtiollisen ja ei-valtiollisen terrorismin välillä on myös hyvä tehdä selväksi. Malkin ja Paastelan mukaan näitä kahta ilmiötä on mielekästä käsitellä eri kokonaisuuksina. Valtiollisesta terrorismista eli valtion kansalaisiinsa kohdistamasta hirmuvallasta (esim. natsi-Saksa) käytetään termiä *valtioterrorismi*. Sen sijaan ei-valtiollisten toimijoiden toiminnasta käytetään usein termiä *kapinallinen terrorismi*, joka usein lyhennetään terrorismiksi. Malkki ja Paastela huomauttavat lisäksi, että ”on myös esitetty, että valtioiden toiminnan yhteydessä voitaisiin käyttää nimitystä terrori ja ei-valtiollisten toimijoiden yhteydessä nimitystä terrorismi” (Malkki & Paastela 2007, 34.) Tässä opinnäytetyössä tarkastelussa on nimenomaan ei-valtiollinen terrorismi.

Ilmiön määrittelyn vaikeutta kuvaa myös osaltaan yhdysvaltalaisen Marylandin yliopiston terrorismitietokantaan kerätty data, jonka mukaan Suomessa olisi tehty 18 terrori-iskua vuosien 1970 –2016 aikana. Terroristisiksi teoiksi on laskettu muun muassa Jokelan kouluampuminen sekä vastaanottokeskuksiin tehtyjä hyökkäyksiä. Suomessa tapauksia taas on käsitelty julkisessa keskustelussa lähinnä väkivallantekoina mutta ei terrorismina. Esimerkiksi Jokelan vuoden 2007 tapahtumista käytetään julkisessa keskustelussa nimitystä *koulusurma*, eikä *terrori-isku* tai *isku*.

Sen sijaan Global Terrorism Database (GTD) katsoo, että Jokelan tapahtumat täyttävät uusfasistisen terrori-iskun tunnusmerkit (Global Terrorism Database 2017.) Tietokannan

terrorismin määritelmän ollessa varsin laaja voidaan olettaa, että myös Turun puukotukset luetaan tietokannassa terrori-iskuksi.

2.1 Poliittinen tulkinta

Terrorismi on käsitteenä erittäin kiistelty ja jatkuvan poliittisen kamppailun kohteena. Toistaan onkin erotettava politologinen eli politiikan tutkimuksen käsitys terrorismista sekä politiikan toimijoiden määritelmät. Ilmiön tutkimuksen kannalta termin määrittely on välttämätöntä. Terrorismintutkijat Malkki ja Paastela huomauttavat, että koska termi on moraalisesti ja poliittisesti tuomitseva, niin tutkimuksessa termiä lähestytään usein siltä kannalta, ”millainen teko terrori-isku tyypillisimmillään on” (Malkki & Paastela 2007, 31).

Malkki ja Paastela lainaavat Schmidin ja Jongmanin teoksen *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories and Literature* (1988) esiin tuomia puolia määritellessä terrorismia. Teoksessa tarkastellaan yhteensä 109 eri terrorismin määritelmää. Määritelmiä tarkastellaan sen mukaan, mitä määrällisiä elementtejä niissä on. Elementtejä löydettiin kaikkiaan 22 kappaletta. Yleisin elementti on väkivalta tai voimankäyttö (83,5%), toisena poliittisuus (65%) ja kolmanneksi yleisimpänä elementtinä pelko, terrori (51%) (Malkki & Paastela 2007, 31–32.)

Suomessa sisäministeriön määritelmän mukaan terrorismi on ”toimintaa, joka sisältää kansallisen lain tai kansainvälisen oikeuden vastaisia tekoja, väkivaltaa tai sillä uhkaamista ja levottomuuden tai pelon aiheuttamisen tavoittelua” (Sisäministeriö). Sisäministeriön tehtäviin kuuluvat sisäiseen turvallisuuteen ja maahanmuuttoon liittyvät asiat.

Ministeriön väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa (Sisäministeriö 2017, 9) mainitaan suurimpana terrorismin uhkana ”väkivaltaista jihadismia kannattavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät”. Tämän lauselman perusteella voidaan päätellä, että Suomessa ollaan nimenomaan huolissaan radikaali-islamistisesta terrorismista. Lisäksi katsauksessa mainitaan Syyriaan ja Irakiin suuntautuva vierastaistelijajailmiö sekä Suomeen konfliktialueilta tulleet yksittäiset turvapaikanhakijat, joihin liittyy terrorismirikosepäily.

Malkin mukaan terrorismi mielletäänkin Suomessa nykyisin erityisesti ääri-islamistiseksi terroriksi. Toisen tyyppisesti motivoituneen väkivallan kohdalla terrorismi-ilmausta ei juuri käytetä (Malkki 2017.)

Entinen sisäministeri Paula Risikko linjasi Turun puukotusten yhteydessä, että ”terrorismin tavoite on aiheuttaa mahdollisimman paljon kärsimystä ja halvaannuttaa yhteiskunta. Siksi

tehtävä on vahvistaa uskoa, että pystymme taistelemaan tätä vastaan ilman koston kierrettä” (Raeste 2017).

EU-tasolla Eurooppa-neuvosto määrittelee poliittisena toimijana, että ”terrorismi uhkaa turvallisuuttamme, demokraattisten yhteiskuntiemme arvoja sekä Euroopan kansalaisten oikeuksia ja vapauksia” (Eurooppa-neuvosto 2018).

Sen sijaan Malkin ja Paastelan esiin nostamaa tapaa tarkastella ilmiötä tekotavan kautta ei ole otettu mukaan sisäministeriön, Risikon tai Eurooppa-neuvoston esittämään kuvaan.

Terminä terrorismi on jo itsessään vahvasti moraalisesti latautunut, ja se herättää voimakkaita tunteita ja mielikuvia. Linnoisen mukaan esimerkiksi alleviivaamalla äärijärjestö Isisin julmuutta terrorismin vastaiset poliittiset toimet saadaan näyttämään oikeutetuilta ja yhteiskunnan vallitsevien normien mukaisilta (Linnoinen 2017).

Malkki huomauttaa myös, että terrorismi-ilmausta on tapana käyttää paheksuvista väkivallanteoista silloin, kun siitä on poliittista etua. Malkin mukaan, mikäli poliitikko kutsuu iskua terroristiseksi, ei jää epäselväksi, että iskua pidetään täysin epäoikeutettuna ja paheksuttavana (Malkki 2017.)

Yllä mainittujen toimijoiden kuvauksista käy nopeasti ilmi, että niin akateemisen tutkimuksen kuin poliittisten toimijoiden määritelmät terrorismista ovat laajoja ja kontekstisidonnaisia. Malkki ja Paastela huomauttavat, että poliittisessa keskustelussa usein tärkeämpää kuin se, miten terrorismi määritellään, on se, kuka määritellään terroristiksi (Malkki & Paastela 2007, 29). Tämä on ennen kaikkea poliittisten toimijoiden Malkin ja Paastelan mainitsemaan historiallisen kontekstin muovaama valinta.

2.2 Oikeudellinen tulkinta

Terroristinen toiminta on rikosoikeudellisesti tuomittavaa (Townsend 2011, 3). Näin myös Suomessa ja muualla maailmalla. Tässä kappaleessa keskitytään oikeudelliseen tulkintaan Suomen ja EU-lainsäädännön lain puitteissa.

Suomessa terroristisessa tarkoituksessa tehdyt ja/tai yritetyt teot ovat kirjattu rikoslakiin. Suomen rikoslain luku 34 a (Finlex, 2003) terrorismirikoksista pitää sisällään niin mahdollisen rikoksen suunnittelun kuin itse teon toteuttamisen. Teon terroristinen tarkoitus rikoslaissa (6§ 24.1.2003/17) määritellään neljän kohdan mukaan. Terrorismi määritellään siis teon tarkoituksen kautta. Oikeudellisesti ei siis ole merkitystä esimerkiksi sillä, minkälaisista

ääriajattelua teon taustalla on. Teon terroristista tarkoitusta kuvaavan määritelmän mukaan rikoksentekijällä on terroristinen tarkoitus, jos hänen tarkoituksenaan on:

- 1) aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa;*
- 2) pakottaa oikeudettomasti jonkin valtion hallitus tai muu viranomainen taikka kansainvälinen järjestö tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin;*
- 3) oikeudettomasti kumota jonkin valtion valtiosääntö tai muuttaa sitä tai horjuttaa vakavasti valtion oikeusjärjestystä taikka aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa valtiontaloudelle tai valtion yhteiskunnallisille perusrakenteille; tai*
- 4) aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa kansainvälisen järjestön taloudelle tai sellaisen järjestön muille perusrakenteille.*

Turussa tapahtuneita puukotuksia tutkitaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä. Ylen haastatteleva rikos- ja prosessioikeuden professori Matti Tolvanen kuvaa Ylen verkkojutussa, että terroristisessa tarkoituksessa rikoksella pyritään herättämään vakavaa pelkoa koko väestön parissa. Tunnusmerkkeihin kuuluu myös se, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa myös valtiolle (Blencowe 2017.)

Oikeusministeriön marraskuussa 2017 julkaisemassa mietinnössä esitetään rikoslakiin sellaisia muutoksia, jotka mahdollistaisivat Suomessa entistä laajemman toiminnan ulottumisen terrorismirikosten "sateenvarjon" alle. Laajemmassa perspektiivissä kyseessä on terrorismirikoksia koskeva EU-direktiivi (Oikeusministeriö 2017.)

Oikeusministeriön mietinnöstä käy ilmi, että enimmäisrangaistus olisi ankarampi rikoksissa, joihin liittyisi terroristinen tarkoitus kuin muissa tapauksissa. Mietinnössä terrorististen rikosten ulottuvuus laajennetaan koskemaan myös ei-fyysistä maailmaa. Jatkossa esimerkiksi datavahinkoteko tai törkeä tietojärjestelmän häirintä voi olla rangaistavaa (Oikeusministeriö 2017.)

Arkielämässä kenties näkyvimpiä terrorismiin liittyviä uusia lakeja ja määräyksiä ovat olleet esimerkiksi lentoliikennettä koskevien turvamääräysten tiukentuminen. Esimerkiksi vuonna 2006 EU rajoitti nesteiden kuljettamista lentokoneissa Iso-Britanniassa paljastuneen terrori-iskusuunnitelman takia (Malkki & Paastela 2007, 372.)

2.3 Media ja terrorismi

Vasta urani alussa olevana toimittajana Turun puukotukset ovat saaneet minut pohtimaan

median ja terrorismin vaikeaa ja vanhaa suhdetta. Huusko muistuttaa, että terrori-iskun tavoitteena on aina herättää median mielenkiinto. Kyseessä ei ole millään tavalla uusi ilmiö, sillä terrorismi on liittynyt vahvasti joukkoviestinnän ja julkisuuden kehitykseen 1800-luvun loppupuolelta lähtien. Samaan aikaan kun terrori-iskun tarkoituksena on tappaa mahdollisimman paljon ihmisiä, niin toisena puolena on luoda vaikutelma vahvuudesta ja suuruudesta. Huusko kuvaakin terrorismia viestinnäksi ja propagandaksi. (Huusko 24.10.2017.)

Terrorismi tarvitsee siis julkisuutta hengittääkseen. Ammatillinen pohdintani kohdistuukin kysymykseen, kuinka voisin toimittajana pelata mahdollisimman vähän terroristien pussiin. Huuskon mukaan terroristit tietävät erittäin hyvin, miten moderni mediayhteiskunta toimii, ja käyttävät sitä tietoisesti hyväkseen (Huusko 24.10.2017). Tämä asetelma asettaa kysymyksen, miten terrorismista tulisi sitten kirjoittaa ja käsitellä mediassa.

Journalistiliiton lokakuussa 2017 järjestämässä Media ja terrorismi -keskustelutilaisuudessa pohdittiin muun muassa näitä kysymyksiä. Rigatellin mukaan tapahtumat ja kauhu tulevat ilmi myös vaihtoehtoisilla ilmauksilla, kuten *asemies* tai *hyökkääjä*, uutisoidessa mahdollisesti terroristisista väkivallanteoista (Rigatelli 24.10.2017).

Samassa tilaisuudessa puhuneen Malkin mukaan eniten pelkoa aiheuttaa visuaalinen uutisointi väkivallasta. Sen sijaan taustoittavat jutut, kuten uhrien ja pelastustyöntekijöiden tarinat, vähentävät pelkoa. Tieto ei Malkin mukaan lisää tuskaa (Malkki 24.10.2017.)

Kriisiuutisoinnilla on merkitystä, ja medialla on velvollisuus kertoa asioista hyvin ja asianmukaisesti. Medialla on valta tuoda julki, välittää ja lievittää – tai lisätä – onnettomuuksien ja kuoleman ihmisille aiheuttamaa surua ja tuskaa (Brayne 2007, 2.)

Väkivallasta uutisointi on herättänyt syksyllä 2017 keskustelua myös maailmalla. Yhtenä esimerkkinä yhdysvaltalaiset tutkijat Lankford ja Madfis julkaisivat lokakuussa 2017 vetoomuksen sen puolesta, että esimerkiksi terroritekoon syyllistyneiden kuvia ja/tai nimiä ei julkaistaisi mediassa (Huusko 2017). Vetoomus on päivätty 2. lokakuuta 2017 eli päivä Las Vegasissa Yhdysvalloissa tapahtuneen joukkoampumisen jälkeen. Tutkijat arvioivat, että julkaisemalla tekijän nimen ja kuvan tekijä saa sitä, mitä teollaan onkin halunnut – kuuluisuutta.

Lankford ja Madfis suosittavat, että raportoinnin tulisi olla muilta osin niin yksityiskohtaista kuin koetaan tarpeelliseksi (Huusko 2017). Tässä opinnäytetyössä kaikissa tarkasteluissa medioissa julkaistiin Turun puukottajan nimi ja kuva. Kuvan ja nimen julkaiseminen ovat

nykyisin varsin yleinen tapa, olipa kyseessä väkivallanteko toisella puolella maailmaa tai Suomessa.

2.4 Journalismin rooli tiedonvälittäjänä

Journalismilla viitataan yhteiskunnalliseen tiedonvälitykseen, joka on suunnattu suurelle yleisölle. Journalismi onkin osa joukkoviestintää, mikä entisestään alleviivaa, että julkinen viestintä on suunnattu laajalle joukolle (Jaakkola 2013, 13–14.)

Yksi journalismin päätehtävistä on yleisölle toimitetun, faktapohjaisen tiedon välitys ajankohtaisista asioista ja tapahtumista (Jaakkola 2013, 15–17). Journalismi pyrkii objektiivisuuteen, kuten myös Julkisen sanan neuvosto (JSN) on määritellyt alan vastuullista itesääätelyä koskevissa Journalistin ohjeissaan, että ”journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen” (Julkisen sanan neuvosto 2011).

Luottamus on tiedonvälityksen perusta. Hyvä luottamussuhde median ja lukijan välillä korostuu erityisesti uutisoidessa kriisitilanteesta. Toimituksilla voi olla ennalta sovittuja tapoja kehystää erilaisten kriisien uutisointia. Esimerkiksi Kotimaisten kielten keskus Kotus määrittelee yleisellä tasolla kriisin ”kärjistyneeksi, vaaralliseksi tilanteeksi” (Kotus, 2017). Kriisiksi voidaan katsoa esimerkiksi sota tai yllättävä luonnonkatastrofi, kuten esimerkiksi Thaimaan vuoden 2004 tsunami. Turussa elokuussa 2017 tapahtuneet puukotukset voidaan katsoa kuuluvan Kotuksen kriisiksi määrittelemäksi tilanteeksi.

Vaikka terrorismista ei ole yhtä ainoaa määritelmää, niin median kuluttajalla itsellään saat-
taa olla vahva kuva siitä, minkälaiset tapahtumat ovat terrorismia. Esimerkiksi median kuluttajalla voi olla voimakkaita tuntemuksia siitä, mihin esimerkiksi Turun puukotusten yhteydessä käytetyllä termillä *puukkoisku* viitattiin. Usein myös ilmaus *isku* esiintyy yksinään virkkeissä, joilla viitataan nimenomaan terroristiseen tekoon.

Malkin mukaan julkisessa keskustelussa terrorismi-sanan eri käyttötarkoitukset sekoittuvat toisiinsa (Malkki 2017). Media toimii julkisen keskustelun areenana, ja Malkin kuvaama terrorismi-ilmaisun sekoittuminen on nähtävissä myös tarkasteltaessa uutisointia yleisemällä tasolla.

Onkin tärkeätä kiinnittää huomiota siihen, millä tavoin media määrittelee, kuvaa ja kehystää väkivallantekoja, joita voidaan pitää myös terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä. Tässä kappaleessa mediakentästä tarkastellaan journalismia ja sen tehtäviä erityisesti kriisiuutisoinnissa.

2.5 Uutiskriteerit määrittelevät

Tarkastelen opinnäytetyössäni verkkojuttuja Turun puukotuksista. Miltei 200 verkkojutun aineistosta merkittävä osa oli uutisjuttuja, joten vallitsevien uutiskriteerien läpikäyminen on paikallaan.

Suomea tarkastellessa voidaan väittää, että eri toimituksilla on uutiskriteerien suhteen hie-
man eri painotuksia. Hyvänä ohjenuorana tarkastellessa kotimaan uutiskriteereitä voidaan
kenties pitää Suomen tietotoimiston (STT) tyylikirjaa. STT:n mukaan se arvioi eri aiheiden
uutisarvoa niiden merkityksen, yllättävyyden, kiinnostavuuden, ajankohtaisuuden ja lähe-
isyyden perusteella (STT).

Turun puukotusten voidaan katsoa täyttäneen yleiset määritelmät uutiskriteereistä. Uuti-
nen on toimituksellisessa työssä myös asetettava oikeisiin mittasuhteisiinsa. Toimittaja
joutuukin työssään punnitsemaan uutisten asemia ja painotuksia suhteessa muihin päivän
uutisiin ja aiheisiin.

Printtijulkaisuissa tai tv-uutisissa jutuille annettu tila ja aika ovat tarkasti rajatut. Sen sijaan
verkkojulkaisuissa samanlaista rajausta ei periaatteessa ole. Tämä on näkyvissä myös
Turun puukotuksia koskeneissa verkkojutuissa. Aihe hallitsi tapahtunutta seuranneen vii-
konlopun 18.–20. elokuuta 2017 uutistarjontaa. Tosin aihe hallitsi uutisvirtaa myös muissa
välineissä kuin vain verkkojulkaisuissa. Aiheeseen liittyviä juttuja julkaistiin myös runsaasti
viikonlopun 18.–20. elokuuta 2017 jälkeen.

Mahdollisuus määrällisesti ja palstatilallisesti rajaamattomaan uutisointiin nostaa esiin ky-
symyksen teemojen suhteellistamisesta. Malkki arvioi, että Suomessa on pärjätty tapahtu-
mien suhteellistamisessa melko hyvin. Hänen mukaansa tilannetta on auttanut se, että
Suomessa on ollut niin vähän (terrori)iskuja. Malkki kuitenkin muistuttaa, että on hyvä kes-
kustella siitä, uutisoidaanko iskuista liikaa (Malkki 24.10.2017.)

Turun puukotuksia seuranneena viikonloppuna jutut tapahtuneesta hallitsivat verkkojuttu-
jen tarjontaa. Ensimmäiset verkko- ja mobiilijutut julkaistiin vain kymmeniä minuutteja sen
jälkeen, kun poliisi oli ampunut epäiltyä tekijää reiteen (esim. Hirvonen & Mikkonen 2017).
Ensimmäiset tapahtuneesta julkaistut jutut olivatkin uutisjuttuja. Ne ennen kaikkea tiedotti-
vat tapahtuneesta. Esimerkiksi poliisi ei ehtinyt antaa vaaratiedotetta tapahtumista (Näveri
2007), vaan poliisin viesti kansalaisille välttää liikkumista Turun keskustan alueella välittyi
median kautta.

Esimerkiksi Jones (Jones 2009, 178) on esittänyt huolensa siitä, pystyykö muutoksen pyörteissä oleva media säilyttämään perinteiset arvonsa, luotettavuuden ja demokratiaa ylläpitävän rangan, kun yhä suurempi osa journalismin sisällöistä siirtyy verkkoon. Samalla uutiskilpailu kiihtyy kiihtymistään. Erityisesti faktojen tarkistaminen sekä uutisen asettaminen kontekstiin korostuvat niin sanotuissa kovissa uutistilanteissa, joissa journalistisen prosessin ja lopputuotteen eli uutisen kannalta päätöksiä on usein tehtävä nopeasti ja paineen alla.

Yhä nopeatempoisempi verkko- ja mobiiliuutisointi ei ole muuttanut sitä asiaa, että journalismi on ennen kaikkea vastuussa yleisölleen (JSN, 2011). Jaakkolan määritelmässä jutun uutisarvo määräytyy ajallisessa, fyysisessä ja kulttuurisessa läheisyydessä lukijaan (Jaakkola 2013, 180–184). Nykyisenkaltaisessa mediaympäristössä, jossa ensimmäiset sähkökirvit tapahtuneesta tavoittavat lukijan minuuteissa tapahtuneesta, Jonesin mainitsema faktantarkistuksen tärkeys korostuu.

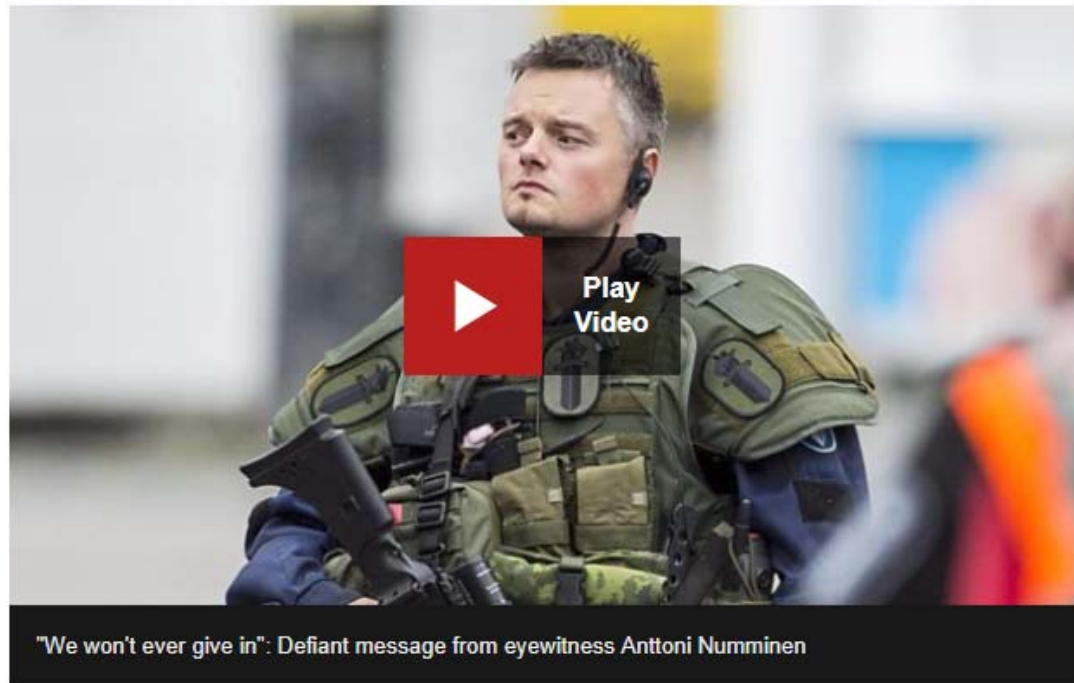
Esimerkiksi Turun puukotusten yhteydessä huomiota ja keskustelua herätti Iltalehden verkkosivuilla julkaistu lukijan lähettämä video, jonka otsikkoa muutettiin useaan otteeseen perjantain 18. elokuuta 2017 aikana. Alkuperäinen videon otsikko, ”Järkyttävä lukijan video: Miekkamiehet jahtasivat ihmisiä kadulla”, muuttui useamman kerran tietojen tarkentuessa (Klikinsäästäjä 19.8.2017).

Samaan aikaan, kun uutiset Turun tapahtumista ovat perusteltavissa esimerkiksi uutiskriteerein, niin myös toimitukselliset valinnat painavat uutisoinnissa.

Esimerkiksi Iso-Britannian yleisradioyhtiö BBC ohjeistaa työntekijöitään, kuinka raportoida terrorismiin tai muihin konflikteihin liittyvissä tilanteissa. BBC muun muassa ohjeistaa toimittajiaan olla käyttämättä terrorismi-sanaa, joka ei itsessään vielä kerro tapahtuneesta paljoa. Ohjeistuksesta käy myös ilmi, että tapahtumia tulisi sen mukaan kuvata muuten mahdollisimman konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti (BBC.) Esimerkiksi Turun tapahtumia BBC kuvaa päivä puukotusten jälkeen julkaistussa verkkouutisessaan niin jutun otsikossa kuin muissa jutun osissa puukotuksina (BBC 2017.)

BBC:n ohjeistuksen esipuheessa toimituksellisia valintoja perustellaan muun muassa median vastuulla toimittaa yleisölle niin Britanniassa kuin maailmalla virheetöntä tietoa ja juttuja merkityksellisistä (uutis)tapahtumista. BBC:n ohjeistuksessa alleviivataan myös, että yleisö odottaa julkaisun toimittaman sisällön auttavan sitä ymmärtämään tapahtumia laajemmassa kontekstissa. Lisäksi ohjeistuksessa mainitaan, että tapahtumia tulisi tarkastella useasta eri näkökulmasta (BBC.) Esimerkiksi Turun puukotusten yhteydessä BBC:n

ohjeissaan mainitsevat eri näkökulmat olisivat voineet antaa suomalaisessa mediassa äänen vahvemmin maahanmuuttajille tai turvapaikanhakijoille.

Finland's Prime Minister Juha Sipilä said his government was monitoring the situation closely. The interior minister and national police commissioner also said they were travelling to the city.

Security was also increased at key sites in the southern capital of Helsinki, where armed police could be seen at the central train station and the airport.

European Commission President Jean-Claude Juncker said that while details were still emerging "we strongly condemn this unprovoked attack which comes only 24 hours after the horror that unfolded in Spain".

Finland has no past experience of jihadist attacks but it has seen a number of fatal gun attacks:

- Three women were shot dead as they left a restaurant in south-east Finland in December 2016
- A trainee chef shot dead 10 people at a college in 2008
- A gunman killed eight people at a school in 2007

Kuva 1. Kuvakaappaus BBC:n verkkosivuilla 19.elokuuta 2017 julkaistusta uutisesta koskien Turun puukotkua.

Edellä mainitussa BBC:n Turun puukotuksia koskevassa uutisessa (BBC, 2017) muistutetaan myös siitä, että Suomessa on tehty useampia tuhoisia väkivaltarikoksia viime vuosina. Esimerkkeinä jutussa mainitaan muun muassa Imatralla joulukuussa 2016 tapahtunut kolmoissurma sekä Suomessa tapahtuneet kouluampumiset vuosina 2007 ja 2008. Kyseisiä tapahtumia on Suomessa kuvattu julkisessa keskustelussa väkivallantekoina mutta ei terrorismina. Tosin jutussa mainitaan myös, että Suomessa ei ole aiemmin esiintynyt jihadistisia terroritekoja.

Malkin mukaan näyttää kuitenkin todennäköiseltä terrorismin tutkimuksen näkökulmasta, että Turun puukotukset olivat terrori-isku (Malkki 2017).

Kielitoimiston sanakirja (Kotimaisten kielten keskus & Kielikone Oy 2017) määrittelee ilmauksen *terrorismin* "terrorin harjoittamiseksi. Sanakirjan mukaan *terrori* puolestaan on "pelkoa herättävää väkivaltaista sortoa". *Terrorisointia* Kielitoimiston sanakirja kuvaa esimerkiksi terrorin harjoittamiseksi, jota esimerkiksi yhteiskuntaa terrorisoiva rikollisjärjestö voi toteuttaa. *Terroristi* on puolestaan sanakirjan määritelmän mukaan terrorin harjoittaja tai väkivallantekijä.

3 Tutkimusmenetelmästä

Olen toteuttanut opinnäytetyöni laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Tutkimusmenetelmänä on sisältöanalyysi, ja analyysi on toteutettu aineistolähtöisesti.

Miles ja Huberman kuvaavat sisältöanalyysia kolmivaiheisena prosessina. Siihen kuuluvat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–113.)

Olen etsinyt vastausta kysymykseen, miten mediat ovat käyttäneet terror-alkuisia ilmauksia uutisoidessaan Turun puukotuksista. Lisäksi tarkastelen, mitä muita ilmauksia verkkomediat ovat käyttäneet teosta ja tekijästä. Tutkimuskysymys valikoitui opinnäytetyön keskiöön, sillä julkisessa keskustelussa puukotukset on liitetty osaksi jihadistisia terroritekoja. Esimerkiksi Helsingin Sanomat rinnasti puukotukset osaksi jihadistisia terroritekoja Euroopassa (Salmela 2017). Kysymys on myös erittäin ajankohtainen ja kiinnostava, ja erityisesti uutistystä tekevälle hyödyllinen pohdittava.

Aineistonani on ollut Helsingin Sanomien, MTV Uutisten ja Ilta-Sanomien Turun puukotuksia koskevat verkkouutiset ajalta 18.–20. elokuuta 2017. Aloitin aineiston pelkistämisen koko työtä ohjaavalla tutkimuskysymyksenasettelulla.

Käytännössä aineiston pelkistäminen on tarkoittanut sitä, että olen etsinyt tarkastellusta aineistosta ensin terror-alkuisia termejä manuaalisesti CTRL+F -hakutoiminnolla tekstimuotoisista jutuista ja juttujen muista kirjallisista elementeistä kuten faktaboxeista tai kuvateksteistä. Sen sijaan esimerkiksi juttuihin liitetyt videot eivät ole mukana tutkimusaineistossa. Videoaineistot ovat jätetty aineiston ulkopuolelle, sillä videomateriaali olisi pitänyt litteroida, jotta se olisi ollut vertailukelpoinen muuhun aineistoon nähden. Tämä olisi kasvattanut jo valmiiksi laajaa aineistoa entisestään.

Kuten tutkimuskysymys antaa ymmärtää, analyysiyksikkönä tässä tutkimuksessa ovat aineistossa esiintyneet terror-alkuiset sanat.

Ennen termien etsintää olen kerännyt itse aineiston valittujen julkaisujen verkkosivuilta erillisiin excel-taulukoihin. Seuraavaksi olen klusteroinut eli ryhmitellyt aineiston. Ryhmittelyn helpottamiseksi olen jo pelkistämisen yhteydessä kopioinut ja värikoodannut virkkeet, joissa terror-alkuiset sanat esiintyvät.

Olen tämän jälkeen kerännyt aineistosta esiintyneet terror-alkuiset sanat ja sijoittanut aina ne sen jutun yhteyteen, jossa ilmaus on mainittu. Terror-alkuiset sanat on lisäksi lihavoitu

pelkistetyistä aineistosta. Aineistosta on siis poimittu olennaiset ilmaukset eli terror-alkuiset sanat ja tekoa ja/tai tekijää kuvaavat muut sanat tekstimuotoisissa virkeissä ja lauseissa.

Virkkeet ja lauseet, joissa ilmaukset esiintyvät, ovat olleet tarkastelun kannalta tärkeässä asemassa. Yksinään tarkasteluna ilmaukset eivät nimittäin anna todellista kuvaa muun muassa ilmauksen käytön asiayhteyksistä tai siitä, minkälaisia kehyksiä jutuissa esiintyy. Tällä tavoin olen pyrkinyt löytämään sisällöstä tutkimuksen kannalta tärkeitä merkityksiä, joita käyn läpi tarkemmin kappaleessa 4.

Mukana ovat siis poiminut niin otsikoista, ingresseistä, leipäteksteistä, faktalaatikoista kuin kuvateksteistä. Aineiston pelkistämistä on näin ohjannut tutkimuskysymys.

Aineistosta kerätyistä tuloksista kaikki terror-alkuiset sanat ja tarkasteluajankohtana ilmenneet verkkojutut ovat myös kvantifitioitu eli määrällistetty. Nämä sisällön erittelyn tulokset ovat nähtävissä kolmessa taulukossa niin ikään luvussa 4 (Tuomi & Sarajärvi 2009, 121).

Aineistosta poimittujen havaintojen esittäminen lukuina tuo laadulliseen tutkimukseen syvyyttä ja konkretiaa siitä, kuinka eri terror-alkuisia termejä on eri medioissa tarkasteluajaksona käytetty. Määrällistäminen ei yksinään tuo laadulliseen tutkimukseen lisäarvoa, mutta se toimii ennen kaikkea konkreettisena työkaluna auttaen lukijaa hahmottamaan terror-alkuisten ilmausten käytön mittasuhteet julkaistuissa verkkojutuissa.

Klusteroinnista olen siirtynyt Tuomen ja Sarajärven kuvaaman kolmivaiheisen prosessin viimeiseen osaan abstrahointiin eli teoreettisten käsitteiden luomiseen. Tuomi ja Sarajärvi katsovat klusteroinnin olevan osa abstrahointiprosessia, josta edetään alkuperäisaineiston käyttämisestä kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 112.)

Kuten laadullisella tutkimuksella tyypillistä, tutkimus on edennyt eri lukujen välillä ”seila-ten”. Konkreettisesti tämä on tarkoittanut sitä, että olen esimerkiksi palannut takaisin aineiston analyysiin luvussa 4, kun olen tarkastellut luvussa 5 käsiteltävää tapahtuman jälkikeskustelua. Analyysistä esiin nousseet havainnot ja jälkikeskustelu ovat tukeneet toinen toistaan. Tällainen lähestymistapa on auttanut mielestäni syventämään analyysia.

Lisäksi olen käynyt tutkimusaineistoa läpi sisällön erittelyn ja kehysanalyysin keinoin. Kehysanalyysissa olen soveltanut muun suomalaisten viestinnäntutkijoiden määritelmiä kehyksistä. Kehysanalyysin avulla on ollut mahdollista tarkastella tarkemmin niitä konteksteja, joissa terrori tai terrorismi nostetaan mediassa esiin, tai kenen ääni mediassa kuuluu.

Varsinaisen analyysin lisäksi tarkastelen luvussa 5 yhtä omaa tv-juttuani, ja luvussa 6 käyn läpi aiheesta käytyä asiantuntijakeskustelua.

4 Turun puukotus

Turussa tapahtuneet puukotukset olivat Suomessa yksi vuoden 2017 merkittävimmistä kotimaisista uutistapahtumista. Useat mediat ovatkin nostaneet Turun elokuun 2017 tapahtumat yhdeksi vuoden 2017 merkittävimmäksi uutistapahtumaksi. Esimerkiksi Suomen Kuvalehti nosti Turun puukotukset mukaan Uutisvuosi 2017 -juttuunsa, johon oli kerätty kyseisen vuoden merkittävimpiä tapahtumia. Suomen Kuvalehti perustelee valintaa muun muassa sillä, että rikoksen tutkintanimike on ensimmäinen laatuaan Suomessa (Järvinen, Lappalainen, Merikallio, Raivio, Rämö, Sharma, Villi & Wright, 2018.)

Toisena esimerkkinä Kouvolan Sanomat nosti Turun joukkopuukotuksen yhdeksi vuoden 2017 tärkeimmäksi uutiseksi (Lihvonen-Hietakallio 2017). Tapahtuman nostamista yhdeksi vuoden tärkeimmäksi uutiseksi perustellaan sillä, että ”joukkopuukotus toi terrorismin uhan konkreettisesti Suomeen.” Lisäksi perusteluiden mukaan tapahtunut herätteli muun muassa miettimään myös radikalisoitumisen riskiä Suomessa.

Eritoten viikonlopun 18.–20. elokuuta 2017 aikana jutut koskien tapahtunutta hallitsivat uutisvirtaa niin verkkojulkaisujen, printtilehtien kuin television puolella. Tapahtumaa käsiteltiin esimerkiksi television puolella ylimääräisissä uutislähetyksissä, ja verkkomedioissa esimerkiksi keskusrikospoliisin tiedotustilaisuutta oli mahdollista seurata reaaliajassa tietokoneelta ja matkapuhelimesta.

Pelkästään tätä opinnäytetyötä varten tarkasteltuja kolmen median verkkojuttuja oli aiheen tiimoilta tehty yhteensä lähes 200 kappaletta viikonloppuna 18.–20. elokuuta 2017. Sisältöanalyysin keinoin tarkastelluissa verkkojutuissa toistuivat muun muassa poliisin ripeän toiminnan korostaminen sekä tietyt virkkeet. Osassa valittuja medioita tiettyjä virkeitä toistettiin miltei jokaisessa aiheeseen liittyvässä jutussa.

Turun puukotuksia voidaan pitää uutistapahtuman lisäksi mediatapahtumana, vaikka se ei täytä Dayanin ja Katzin perinteistä määritelmää mediatapahtumasta. Dayanin ja Katzin mukaan mediatapahtumaa määrittelee ensisijaisesti kolme piirrettä. Mediatapahtuma rikoo tavanomaisen ohjelmavirran, se on reaaliaikainen ja kolmanneksi tapahtuma on organisoitu median ulkopuolelta. Katz on kuitenkin arvioinut myöhemmin mediatapahtuman käsitettä uudelleen, ja hänen mukaansa sen piiriin tulisi laskea myös sosiaalisia rakenteita uhkaavat uutistapahtumat, kuten terrori-iskut, jotka käyttävät hyväkseen median toimintalogiikkaa (Seppänen & Väliaverron 2012, 110–114.)

4.1. Valittujen medioiden esittely

Olen tarkastellut tässä opinnäytetyössä kolmen suomalaisen valtakunnan median, Helsingin Sanomien, MTV Uutisten ja Ilta-Sanomien, verkkojuttuja aikavälillä 18.–20. elokuuta 2017. Uutisointi puukotuksista oli aineiston perusteella kiihkeimmillään lauantaina 19. elokuuta 2017. Valituilta päiviltä olen käynyt läpi kaikki julkaisujen verkkosivuilla yhä luettavissa olevat sisällöt.

Lisäksi olen käynyt läpi Ylen, Aamulehden ja Iltalehden juttuja aiheesta voidakseni muodostaa kattavampaa kokonaiskuvaa uutistarjonnasta aihetta koskien.

Kaikki valitut kolme mediaa olen valinnut tarkasteluun siitä syystä, että ne edustaisivat mahdollisimman laajoja yleisöjä tavoittavia suomalaisia medioita, joiden lukija- ja käyttäjäkunnat poikkeavat myös toisistaan. Kaikkien kolmen median verkkosivuilla on mainoksia, mutta ainoastaan Helsingin Sanomat on tarkastelluista medioista verkossa maksumuurin takana.

Edellä kuvatut kolme verkkomediaa olivat viikolla 33, eli 14.–20. elokuuta 2017 välisenä aikana, Suomen viiden eniten verkkokävijöitä tavoittaneen median joukossa (TNS Metrix 33/2017). Medioiden viikkotavoittavuus perustuu TNS Metrixin tietoihin. TNS Metrixin paneeliin osallistui elokuussa 5 000 suomalaista, joiden mediasivustojen internetkäyttöä mitauksella seurattiin. Seurantaan kuuluivat kaikki paneeliin osallistuvan niin sanotut päälaitteet: tietokoneet, tabletit ja älypuhelimet. Viikkotavoittavuudella tarkoitetaan siis sitä, kuinka monta silmäparia media on kunakin viikkona tavoittanut (TNS Metrix 2017.)

Kävijäluvut eivät kuitenkin yksinään vielä kerro, kuinka paljon viikon loppupuolella tapahtunut Turun puukotuksen uutisointi vaikutti verkkosivujen liikenteeseen. Is.fi oli viikkotavoittavuudeltaan kaikista suurin suomalainen verkkomedia viikolla 33 (2 192 000), hs.fi puolestaan neljänneksi suurin (1 508 000) ja mtv.fi viideksi tavoittavin (1 327 000) (TNS Metrix 33/2017).

Kaikki kolme mediaa käyttävät verkkosivuillaan joko niin sanottuja taksonomeja eli asiasanoja, joiden alla kaikki saman aihepiiriin jutut ryhmittyvät, tai kattavaa hakupalvelua, jonka puitteissa aiheeseen liittyvät kaikki julkaistut jutut on ollut mahdollista löytää opinnäytetyön luotettavuuden kannalta riittävän suurella varmuudella.

Lähtökohtaisesti yritin löytää tarkasteltaviksi medioiksi eri omistuksessa olevia medioita, joiden sisällölliset painotukset poikkeaisivat toisistaan. Aineiston heikkoutena voidaan pitää sitä, että mukana tarkastelussa on kaksi Sanoma-konserniin kuuluvaa mediaa. Olisin

valinnut mukaan Ilta-Sanomien tilalle Iltalehden edustamaan iltapäivälehtien verkkojulkaisua, mutta Iltalehden sivujen hakutoiminnolla luotettava aineiston läpikäyminen ei olisi ollut opinnäytetyön aikataulun puitteissa mahdollista.

Verkkokävijämäärillä mitattuina iltapäivälehtien nettisivut ovat Suomen suurimmat uutissivustot (TNS Metrix 2017). Toisaalta iltapäivälehden poisjättäminen olisi heikentänyt tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa ilmiötä suhteellisen suppeasti muutaman median kautta. Etukäteisolettamukseni oli, että iltapäivälehden verkkosivujen mahdollisesti tarjoavan tutkimukseen mielenkiintoisia tuloksia, jotka eivät muusta aineistosta nousisi esiin.

Omaehtoisen kokemuksen kautta tiedän, että Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat eivät, yhteisestä omistuspohjasta huolimatta, juuri tee yhteistyötä kovissa uutistilanteissa. Työskentelin Ilta-Sanomissa 2016–2017, ja ainakin silloin medioiden yhteistyö keskittyi yhteisiin isoihin, ennalta tiedossa olleisiin uutistapahtumiin. Toki Sanomalla on käytössä esimerkiksi yhteinen kuva-arkisto, mutta eri medioiden arkistokuvien käytössä on toista mediaa koskevia rajoituksia.

Olisin halunnut mukaan myös Yleisradion verkkoaineistot, sillä Yle uutisoi ensimmäisenä mediana, että puukotuksia tutkitaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä (Happonen 2017). Aineiston luotettava läpikäynti osoittautui kuitenkin mahdollottomaksi, sillä Ylen verkkosivuilla oli Turun puukotukseen liittyen käytössä useita eri asiasanoja, joilla juttuja on jaettu eri kategorioihin.

Lähtökohtaisesti tarkasteluun valittujen medioiden sisältö on ollut helposti saatavissa ja kyseiset mediasisällöt edustavat niin sanotusti valtamedioita, joiden jutut tavoittavat suuren osan suomalaisista. Aineiston helppo saatavuus on ollut aineiston laajuuden vuoksi erityisen tärkeää.

4.1.1 Helsingin Sanomien esittely

Helsingin Sanomat on seitsemänä päivänä viikossa ilmestyvä päivälehti, joka lukeutuu Suomen arvostetuimpien medioiden joukkoon. Verkossa hs.fi-sivuston kuukasitavoittavuus on noin reilut kolme miljoonaa kävijää (Fiam 02/2018).

Verkkomainostajille HS markkinoi tavoittamiaan lukijoita korkeakoulutetuiksi kaupunkilaisiksi, jotka ovat kiinnostuneita muiden muassa matkailusta ja hyvinvoinnista (Sanoma). HS.fi-verkkosivusto on jaettu Uutiset, Lifestyle ja Muut -kategorioihin, jotka jakautuvat lukuksiin alakategorioihin.

Kotimaa

Professori Turun puukotuksista: Terroristinen motiivi voi olla vaikea näyttää toteen – nämä asiat saattavat olla ratkaisevia

Pääepäily myöntää puukotukset mutta kiistää terroristisen motiivin.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus on käsitellyt tiistaina Turun puukotuksiin liittyviä vangitsemisesityksiä. (KUVA: MARTTI KAINULAINEN / LEHTIKUVA)

motonet
Heat Factory
KÄDENLÄMMITIN
 Toiminta-aika n. 10 tuntia
 2 kpl/pakkaus
 Norm. 1,95/pkt
Kanta-asiakkaille
4,95
 4 pkt
LUE LISÄÄ »

Luetuimmat

JUURI NYT

PÄIVÄ

VIIKKO

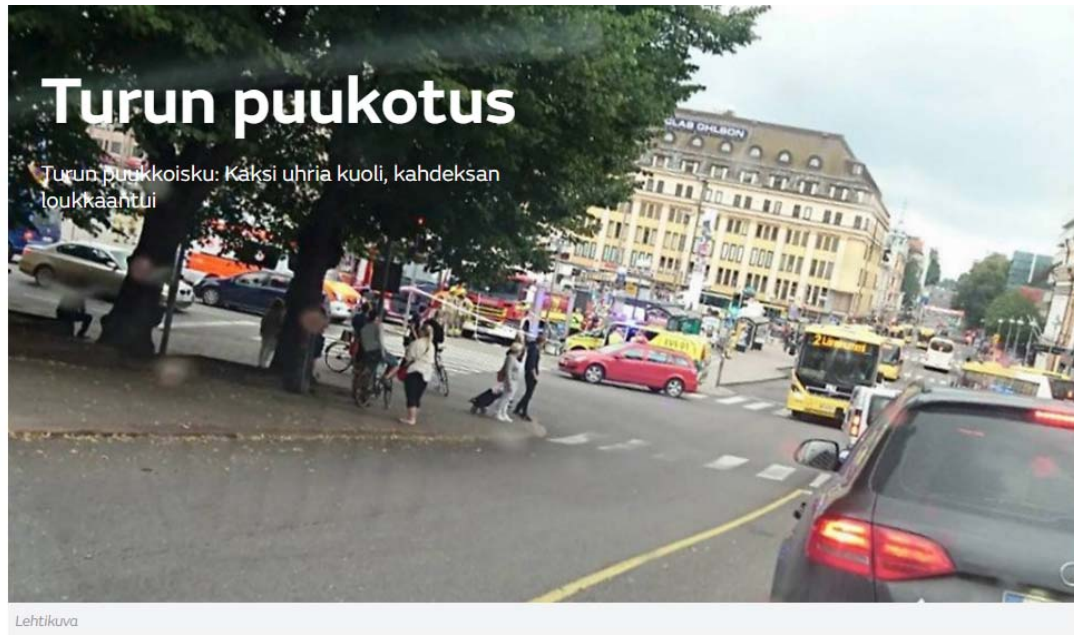
1. Pikkupoikina lapsensurmaajiksi leimatut veljekset todettiin syyttömiksi Ruotsissa – Syyttäjä: Kevinin kuolema ei ehkä edes ollut rikos
2. Helsingiläisyökerho alkoi myydä viinaa 14 euron ilmeisellä maksulla

Kuva 2. Kuvakaappaus HS.fi-verkkosivulta. Kuvassa 23.8.2017 julkaistu juttu liittyen Turun puukotuksiin.

Esimerkiksi uutiskategoria jakautuu vielä 10 eri alakategoriaan. Helsingin Sanomien verkkosivuilla on käytössä lisäksi lukuisia aihepiirejä, kuten terrorismi, joita lukija voi seurata. Sanoman mukaan Helsingin Sanomat tavoittaa miljoona suomalaista joka päivä, kun kaikki kanavat printti, mobiili, tabletti ja netti lasketaan yhteen (Sanoma).

4.1.2 MTV Uutisten esittely

MTV Uutiset on Helsingin Sanomien tapaan yksi Suomen tunnetuimmista medioista. Yhtiön itsensä mukaan se onkin Suomen suurin kaupallinen uutismedia (MTV Spotti 2017). MTV Uutisten pääpaino on ollut tv-uutisissa, mutta yhtiön verkkosivut tavoittavat viikossa arviolta 1,3 miljoonaa kävijää. Verkkosivut on jaettu Helsingin Sanomien tapaan eri kategorioihin. Kategoriat mtv.fi-verkkosivulla ovat uutiset, sport, viihde, lifestyle, Tv ja ohjelmat sekä videot.

Taustaa

Abrerrahman Bouananea
(synt. 25.10. 1994)
epäillään kahdesta
terroristisessa
tarkoituksessa tehdystä
murhasta ja kahdeksasta
loukkaantuneesta Turun

Kaikki tämän aiheen uutiset

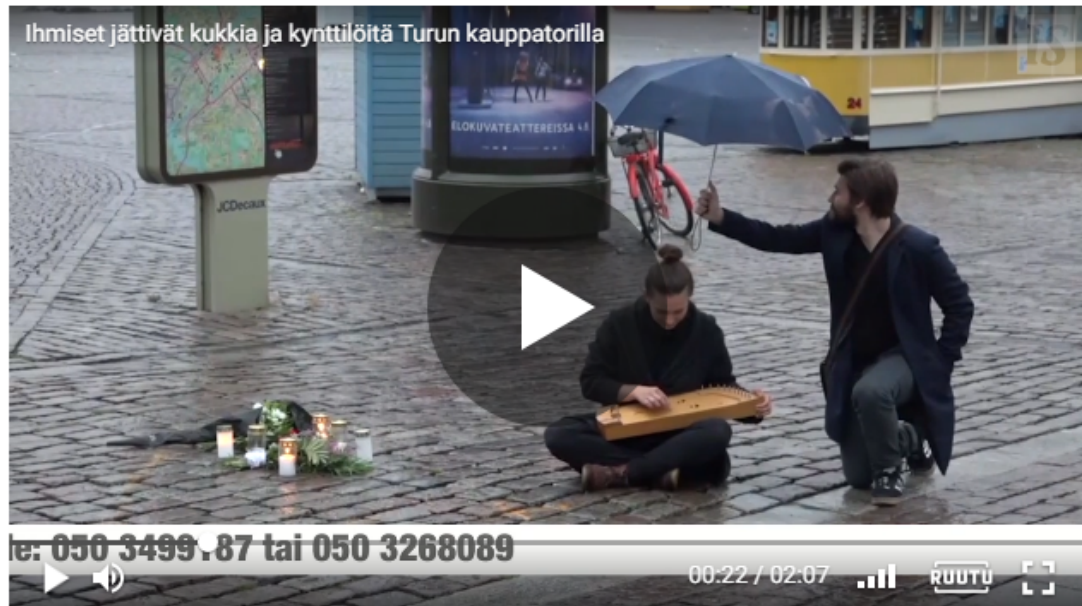
Kuva 3. Kuvakaappaus mtv.fi-verkkosivun Turun puukotuksia käsittelevästä aihepiiristä.

Kategorioiden alla on lisäksi eri alakategorioita. Näitä kategorioita on yhteensä 11. Aihe-alueista esiin nousevat MTV Uutisten verkkosivustolla usein erityisesti rikosaiheet. FIAM-mittauksen mukaan MTV.fin kuukausitavoittavuus oli helmikuussa 2018 reilut kolme miljoonaa suomalaista (Fiam 02/2018).

4.1.3 Ilta-Sanomien esittely

Ilta-Sanomat on kuudesti viikossa ilmestyvä iltapäivälehti. Verkon puolella IS.fi-nettisivusto on useiden eri mittauksen mukaan Suomen suosituin verkkouutissivusto. Se tavoittaa Sanoma-konsernin mukaan eri-ikäiset miehet ja naiset valtakunnallisesti, ja sitä kuvaillaan Suomen suurimmaksi ja tavoittavimmaksi sähköiseksi mediaksi (Sanoma). Verkossa Ilta-Sanomien sivusto on jaettu kategorioihin uutiset, viihde, urheilu, talous, lifestyle, sää, ISTV, digi, autot ja (näköis)lehti. Helmikuussa IS.fin kuukausitavoittavuus oli liki kolme ja puoli miljoonaa suomalaista (Fiam 02/2018). Kuten muillakin uutisverkkosivuilla Ilta-Sanomien verkkosivuilla kategoriat jakautuvat lukuisiin alakategorioihin.

Miksi Turun hyökkääjä teki verisen tekonsa? 5 avointa kysymystä, joihin etsitään vastauksia

Julkaistu: 19.8.2017 8:10

Kuva 4. Kuvakaappaus Ilta-Sanomien verkkosivuilta. Kuvassa 19.8.2017 julkaistu juttu Turun puukotuksiin liittyen.

Mediana Ilta-Sanomat on tunnettu nopeasta reagoinnistaan. Ilta- ja Aamulehdenä osa esimerkiksi otsikoista on lähtökohtaisesti ”raflaavampia” kuin esimerkiksi myös tarkastelussa olevassa saman konsernin Helsingin Sanomissa.

4.1.4 Muuta huomioitavaa tarkastelluista sisällöistä

Turun puukotusten aikaan elokuussa 2017 MTV Uutiset oli vielä Suomen tietotoimiston eli STT:n asiakas. Niin myös Ilta-Sanomat. Kyseisten medioiden verkkoaineistoista ei ole ollut erotettavissa erikseen STT:n alkuperäissisältöjä. STT merkitään edellä kuvatuissa jutuissa lähteeksi, mutta on mahdotonta erottaa, kuinka paljon STT:n tarjoamasta sisällöstä on päätynyt itse julkaistuun juttuun.

4.2 Terror-alkuisten ilmausten esiintyminen aineistossa

Oletin ennen tarkastelun aloittamista, että terror-alkuisten sanojen käyttötavat saattaisivat vaihdella eri medioissa. Perustin olettamukseni omakohtaiseen kokemukseen Turun tapahtumien ajalta, jolloin MTV Uutisten uutistoimituksessa seurasin tarkasti perjantai-ilta-päivänä, mitä kaupungissa oli tapahtunut. En kuitenkaan ole työskennellyt Turun tapahtumia seuranneena viikonloppuna nettivuorossa tehden verkkojuttuja, vaan television puolella.

Seuranta tapahtui ennen kaikkea muiden medioiden ja sosiaalisen median välityksellä, sillä puukotusten tapahtuessa MTV Uutisilla ei ollut vielä omaa toimittajaa paikalla. Erityisesti sosiaalisessa mediassa liikkui perjantai-ilta-päivänä runsaasti video- ja kuvamateriaalia tapahtuneesta sekä rajujakin tulkintoja ja kommentteja tapahtuneesta. Myös mediatiedot tapahtuneesta vaihtelivat alkuun runsaasti.

Esimerkiksi Iltalehti uutisoi perjantaina 18.8.2017 tietojen tapahtuneesta ollessa vielä vajavaiset, että ”miekkamiehet jahtasivat ihmisiä kadulla” videon otsikossa (Klikinsäästäjä 19.08.2017). Video oli siis lukijan toimitukseen lähettämä. Iltalehti teki myöhemmin oikaisun poistetun videon otsikkoon (Iltalehti 2017).

Tässä kappaleessa tarkastelen, esiintyykö valituissa aineistoissa terror-alkuisia sanoja vai ei. Terror-alkuiset termit on haettu manuaalisesti suoraan verkkoaineistoista CTRL+F -hakutoiminnolla.

Pelkkien terror-alkuisten sanojen aineistosta kartoittamisen lisäksi aineistosta on tehty tarkempi sisältöanalyysi siitä, miten tekoa ja epäiltyä tekijää kuvaillaan jutuissa muilla ilmauksilla. Virkkeet ja lauseet, joissa ilmaukset esiintyvät, ovat olleet tarkastelun kannalta tärkeässä asemassa. Yksittäin tarkasteltuna ilmaukset eivät anna todellista kuvaa muun muassa ilmauksen käytön asiayhteyksistä tai siitä, minkälaisia kehyksiä jutuissa esiintyy. Aineistossa ovat mukana kaikki valituissa medioissa julkaistut verkkojutut tarkasteluajalta – niin sähköuutiset, uutisjutut, uutistaustat, kommentit kuin pääkirjoitukset aiheesta.

Yhteensä valitut kolme verkkomediaa julkaisivat laskujeni mukaan Turun puukotuksia seuranneen viikonlopun aikana 187 tekstimuotoista juttua verkkosivuillaan. Tarkastelussa ovat siis edelleen löydettävissä olevat verkkojutut.

Taulukko 2. Valittujen medioiden julkaisemat tekstimuotoiset jutut liittyen Turun puukotuksiin aikavälillä 18.–20. elokuuta 2017.

Media	Perjantai	Lauantai	Sunnuntai	Yhteensä
hs.fi	14	19	12	45
mtv.fi	23	39	17	79
is.fi	24	26	13	63

Oheiseen taulukkoon on kerätty julkaisujen lukumäärät tarkasteltuina päivinä. Mukaan on laskettu kaikki julkaisut journalistisista juttutyypeistä riippumatta. Tuloksista on jätetty pois videomateriaalien mahdolliset terror-viittaukset.

Taulukosta 1 käy ilmi, että kolme tarkasteluun valittua mediaa julkaisivat yhteensä 187 verkkojuttua liittyen Turun keskustassa perjantaina 18. elokuuta 2017 tapahtuneisiin puukotuksiin.

Yleisesti kolmen median aineistot noudattivat perinteistä uutisointiprosessia. Jaakkola kuvaa uutisointia prosessiksi, jossa ”tietoa annostellaan julkisuuteen eri muodoissa sitä mukaa, kun tiedot täsmentyvät”. Jaakkolan mukaan yksittäiset tekstit asettuvat tiedonantojen ketjuun. Näin ollen koska yksittäinen uutinen on vain osa seurantaa, uutinen voidaan julkaista myös rajallisten tietojen varassa (Jaakkola 2013, 187.) Sama ohje on myös Julkisen sanan neuvoston Journalistin ohjeissa ohjeessa numero 13. Ohjeessa mainitaan myös, että uutistapahtumia on pyrittävä seuraamaan loppuun saakka (JSN 2011.)

Valittujen julkaisujen jutut poikkesivat kuitenkin toisistaan useilla tavoilla. Esimerkiksi MTV Uutisten verkkouutiset olivat kolmesta mediasta eniten sähkömäisiä, muutaman virkkeen lyhyitä juttuja, jotka täsmensivät edellisen jutun tietoja. Vertailun vuoksi esimerkiksi Helsingin Sanomat taustoitti jutuissaan laajemmin terrorismia ilmiönä länsimaissa. Ilta-Sanomilla puolestaan uutisoinnin alkuvaiheessa useampia juttuja, joissa tilannetta Turussa seurattiin, ja tuoreimmat tiedot päivitettiin samaan niin sanottuun seurantajuttuun.

Jutut olivat sijoitettu eri medioissa useisiin eri kategorioihin. Turun puukotuksia koskevia verkkojuttuja oli sijoitettu niin kotimaahan, politiikkaan, rikokseen, ulkomaihin ja jopa viihteeseen ja kulttuuriin – jutun näkökulmasta riippuen. Selvästi eniten jutut sijoittuivat ja hal-

litsivat valittuina tarkastelupäivinä kotimaan, politikan ja rikosuutisten kategorioita Helsingin Sanomien ja MTV Uutisten kohdalla. Ilta-Sanomilla jutut olivat pääasiassa kotimaassa, sillä julkaisulla ei ole erikseen rikos- tai politiikka-kategoriaa verkkosivuillaan.

Kuten taulukosta 2 käy ilmi, lukumäärällisesti eniten Turun puukotuksiin liittyviä juttuja julkaisi tarkasteluajankohtana MTV Uutiset (79 kpl). Toiseksi eniten juttuja esiintyi Ilta-Sanomien verkkosivuilla (63 kpl) ja Helsingin Sanomien verkkosivuilla juttuja julkaistiin puukotuksia seuranneen viikonlopun aikana kolmesta valitusta mediasta vähiten (45 kpl). Yhteensä kolme mediaa julkaisivat juttuja aiheen tiimoilta 187 kappaletta.

4.3 Ensimmäiset terror-alkuisten sanojen maininnat

Valituissa kolmessa mediassa Turun puukotuksesta uutisointi jakautui tarkasteltuna kolmena päivänä samansuuntaisesti: lauantai oli uutispäivistä julkaisumääriä tarkasteltaessa vilkkain, jolloin myös *terror*-alkuisia sanoja esiintyi jutuissa lukumäärällisesti eniten. Ensimmäisen kerran terror-alkuiset sanat mainittiin kuitenkin jo perjantaina 18. elokuuta 2017 julkaistuissa jutuissa.

Poliisilähde MTV:lle: Turun epäilty puukottaja ulkomaalaistaustainen

RIKOS | JULKAISTU 18.08.2017 17:52

MTV Uutiset

MTV Uutisten poliisilähteen mukaan Turun väkivallanteossa on kahdeksan uhria, lähde ei kuitenkaan vielä vahvista, kuinka monesta kuolleesta on kyse.

Niin ikään lähteen mukaan epäilty tekijä on ulkomaalaistaustainen.

Kuva 5. Kuvakaappaus MTV:n verkkojutusta, jossa mainittiin ensimmäisen kerran valituista medioista terror-alkuinen ilmaisu perjantaina 18. elokuuta 2017.

MTV Uutiset oli medioista ensimmäinen, joka käytti terror-alkuista sanaa jutussaan.

Perjantai-iltapäivänä 18. elokuuta 2017 julkaistussa jutussa arvioidaan, että ”tällä hetkellä tutkinnassa vaihtoehtoja on kaksi: tekijä on joko ns. yksinäinen susi tai sitten kyseessä on terroristinen teko” (MTV Uutiset 2017).

Sähkeutinen on julkaistu iltapäivällä kello 17.52. Jutussa ei kuitenkaan suoraan kerrota, että lähde olisi tehnyt arvion, vaikka se tuntuisi jutun kontekstin perusteella todennäköiseltä. Arviota tilanteesta ei kuitenkaan ollut nostettu jutun näkyvimille paikoille otsikkoon tai ingressiin. Maininta tutkinnan vaihtoehtoista on sijoitettu jutun viimeiseksi virkkeeksi. Sen sijaan otsikossa mainitaan, että epäilty tekijä on lähteen mukaan ulkomaalaistaustainen.

Ilta-Sanomat oli tarkastelluista medioista viimeinen, joka mainitsi terror-alkuisen ilmauksen perjantaina 18. elokuuta 2017. Ensimmäinen terror-maininta esiintyy kielteisessä virkkeessä jutussa koskien poliisin tiedotustilaisuutta Turun tapahtumista (Santapakka 2017). Juttu on toteutettu niin sanottuna hetki hetkeltä –seurantana, ja terror-alkuinen maininta jutussa on klo 19.07 kohdalla – ”KRP:n mukaan tapausta ei tutkita vielä terrorismirikoksena”. Tietoa ei ole nostettu jutussa otsikkoon tai ingressiin. Sen sijaan otsikossa mainitaan senhetkinen uusi tieto, se että poliisin tiedotustilaisuus on käynnissä sekä tiedot puukotusten uhreista.

Helsingin Sanomat mainitsi ensimmäisen kerran terror-alkuisen ilmauksen perjantaina kello 18.19 julkaistussa jutussa. Maininta sijaitsi otsikossa, ja se oli samalla ensimmäinen kerta, kun terror-alkuinen ilmaus esiintyi otsikoissa valituissa medioissa. Otsikko, Sisäministeri Riskko: Ei ole tietoa siitä, että Turun puukotuksissa olisi kyse terroriteosta, toistui myös leipätekstissä. Ministeri ei kuitenkaan jutussa ota kantaa, onko kyseessä terroriteko vai ei (Raeste 2017.)

4.4 Lauantaina eniten terror-mainintoja

Lauantai 19. elokuuta 2017 oli kaikkien medioiden osalta vilkain julkaisupäivä, jonka aikana valitut mediat julkaisivat yhteensä 84 juttua Turun puukotuksiin liittyen. Samana päivänä myös terror-alkuisten ilmausten lukumäärä nousi tarkastelupäivistä korkeimmalle. Erityinen piikki ilmauksissa on nähtävissä sen jälkeen, kun Yle uutisoi ensimmäisenä, että puukotuksia tutkitaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä (Happonen 2017). Esimerkiksi Ilta-Sanomat lainasi Ylen tietoa ennen omiin tietoihin perustuvan jutun julkaisua lauantai-aiamuna (Ilta-Sanomat 2017).

Ennen sisältöanalyysin aloittamista olin ajatellut, että julkaistujen juttujen ja terror-alkuisten sanojen määrä saattaisivat korreloida aineistossa. Ennakko-oletus osoittautui kuitenkin vääräksi, kuten on nähtävissä, kun taulukoita 2 ja 3 tarkastellaan rinnakkain.

Taulukosta 2 ilmenee nopeasti, että vaikka Helsingin Sanomat julkaisi vähiten Turun puukotuksiin liittyneitä juttuja viikonlopun 18.–20.elokuuta aikana, niin julkaisun jutuissa terror-alkuisia sanoja esiintyi eniten. Erityisesti lauantaina, jolloin kaikki valitut mediat julkaisivat eniten juttuja tapahtumaan liittyen, Helsingin Sanomat on terror-alkuisten mainintojen suhteen omassa luokassaan. Tosin kaikissa julkaisuissa esiintyi kyseisenä päivänä eniten terror-alkuisia ilmauksia. Helsingin Sanomissa mainittiin kuitenkin kaikkina tarkastelupäivinä eniten terror-alkuisia sanoja.

Taulukko 2. Kuinka monta kertaa terror-alkuinen sana esiintyi tarkastellussa verkkoaineistossa

Media	Perjantai	Lauantai	Sunnuntai	Yhteensä
hs.fi	19	108	32	159
mtv.fi	18	44	11	73
is.fi	6	73	22	101

Mukana listauksessa ovat ainoastaan teksimuotoiset viittaukset terror-alkuisiin sanoihin. Osaan jutuista on lisätty oletettavasti myöhemmin esimerkiksi videoita, joissa terror-alkuisia sanoja myös mainitaan esimerkiksi videoiden otsikoissa. Mikäli videot olisivat olleet mukana aineistosta, niin ne olisi tullut litteroida, jotta ne olisivat vertailukelpoisia aineistossa käytettyjen juttujen rinnalla. Yhteensä kolme valittua mediaa julkaisivat 333 terror-alkuista ilmausta jutuissaan viikonlopun 18.–20.elokuuta 2017 välisenä aikana.

MTV Uutisten verkkojutuissa mainittiin lukumäärällisesti vähiten terror-alkuisia sanoja tarkasteluajanjakson aikana. Mainintoja kuitenkin oli kaikkina tarkastelupäivinä. Erityisesti näin oli lauantaina, jolloin kaikissa julkaisuissa terror-termejä esiintyi eniten tarkastelupäivistä. MTV Uutisten verkkosivuilla puolestaan julkaistiin eniten Turun puukotuksiin liittyviä juttuja 18.–20.elokuuta 2017 välisenä aikana.

Mielenkiintoisena voidaan pitää Ilta-Sanomien jutuissa tapahtunutta muutosta: lauantaina sen jälkeen, kun poliisi tiedotti tutkivansa murhia terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä, niin terror-mainintojen määrä kasvoi merkittävästi.

Vielä perjantaina 18. elokuuta terror-alkuinen sana mainittiin Ilta-Sanomien 24 verkkojutussa kuudesta mutta lauantaina mainintoja oli 73 kappaletta ja verkkojuttuja 26 kappaletta. Perjantaina Ilta-Sanomien verkkojutuissa oli käytetty vähiten terror-alkuisia sanoja Turun tapahtumiin liittyen. Tästä voidaan päätellä, että toimituksessa vallitsi kenties varovainen linja terror-alkuisten ilmaisujen käytön suhteen niin tapahtuneen kuvaamisessa kuin sen rinnastamisessa muihin tapahtumiin.

Ilta-Sanomat ei myöskään esimerkiksi nostanut otsikkoon ilmausta *isku*, vaikka se esiintyi tasavallan presidentinkanslian perjantaina 18. elokuuta 2017 julkaisemassa tiedotteessa Turun puukotuksia koskien. Sen sijaan Ilta-Sanomat käytti otsikossa ilmaisua *hyökkäys*. Sen sijaan Helsingin Sanomat ja MTV Uutiset nostivat sitaatin iskusta presidentin osanotoja käsittelevien juttujen otsikoihin. Isku-sana oli varsin yleinen aineistoissa. Iskulla viitataan usein uutisoinnissa ylipäättänsä nimenomaan terrori-iskuihin (esim. Virtanen 2017).

Kuva 6. Kuvakaappaus Helsingin Sanomien perjantaina 18. elokuuta 2017 julkaistusta jutusta, jossa tasavallan presidentti Sauli Niinistö kommentoi Turun puukotuksia.

Presidentti Sauli Niinistö esitti osanoton Turun puukotusten uhreille: "Isku koskettaa syvästi meitä kaikkia"

Niinistö kutsuu iskua järkyttäväksi ja raukkamaiseksi teoksi.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö kommentoi Turun puukotuksia tiedotteessa perjantai-iltana. (KUVA: MIKKO STIG / LEHTIKUVA)

Juha-Pekka Raeste HS, Sanni Harmanen HS
Julkaistu: 18.8.2017 17:30, Päivitetty: 18.8.2017 22:32

Luetuimmat

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIIKKO
1.	Suomen johtavassa kuntoutuslaitoksessa tehtiin mahdollisesti jopa satoja virheellisiä aivovammadiagnooseja – HS:n erikoisartikkeli paljastaa neurologien ja lakimiehen erikoisen yhteispelin	
2.	Bakteeri pakastemaississa on tappanut kaksi ja sairastuttanut 14 ihmistä Suomessa – listerian saastuttamaa maissia voi olla vielä kotipakastimissa	
3.	Kolumni: Aku Louhimies nöyrytyi yhdessä päivässä, koska se oli ainoa vaihtoehto – Jouduimme silti katsomaan Matleena Kuusniemeä A-Studiossa roolissa, jota emme toivo lapsillemme 20.3.2018	
4.	Tutkijat laskivat: Maailmankaikkeus saattaa olla jo tuhoutumassa, emmekä edes ehtisi reagoida siihen Tilaa jille	
5.	Mistä on onnellisuus tehty? Maailmasta löytyy maa, jossa poliisi ei kanna aseita, isät pitävät ison osan perhevapaista eikä	

Pelkästään terror-alkuisten sanojen läpikäyminen tarjoaa turhan suppean kuvan tarkastelusta aineistosta. Esimerkiksi Helsingin Sanomien juttujen terror-mainintojen lukumäärää

nostaa lauantain osalta se, että media julkaisi useamman aiheita taustoittavan jutun, joihin oli haastateltu alan asiantuntijoita. Näin ollen esimerkiksi titteli *terrorisminutkija* toistui jutuissa useita kertoja nostaen samalla mainintakertojen lukumäärää huomattavasti.

Kiinnostavampaa onkin tarkastella sisältöanalyysin keinoin, missä asiayhteyksissä terror-alkuisia sanoja on käytetty sekä, miten muuten tekoa ja epäiltyä tekijää on aineistossa kuvattu.

4.5 Sisältöanalyysi aineiston pohjalta

Tarkoitukseni tässä tutkimuksessa on selvittää, miten terror-alkuisten käsitteiden käyttö erosi valituissa medioissa ja missä asioissa se erosi. Lisäksi tarkastelen, miten muuten tekoa ja tekijää on aineistossa kuvattu.

Turun puukotuksista epäilty alkoi puhua – poliisi kertoo, miksi Turun puukotuksia tutkitaan terroritekoina

Turussa puukotettiin perjantaina kymmentä ihmistä

Mies puukotti perjantaina kymmentä ihmistä Turun keskustassa

00:06 / 00:52 RUUTU

Julkaistu: 20.8.2017 21:30

 Jaa Twiittaa Sähköposti

TURUN PUUKKOISKU Poliisin epäilysten mukaan puukotusten taustalla on ”ideologisia ajatuksia”, jotka tukevat terrorismiepäilyjä.

Kuva 7. Kuvakaappaus Ilta-Sanomien sunnuntaina 20. elokuuta julkaistusta jutusta, jonka otsikossa esiintyi terror-alkuinen ilmaus.

Yleisellä tasolla voidaan sanoa, että tarkastellun aineiston perustella valitut kolme valtamediaa olivat melko varovaisia terror-alkuisten sanojen käyttäjiä. Tämä huolimatta edellisessä alaluvussa esiin tuodusta seikasta, että esimerkiksi Helsingin Sanomien jutuissa terror-alkuisia sanoja esiintyi tarkasteluviikonlopun aikana yhteensä yli 100 kertaa.

Helsingin Sanomien terror-alkuisten ilmausten suurta määrää suhteessa kahteen muuhun mediaan nostivat ilmiötä taustoittavat jutut sekä aiheen perehtyneiden asiantuntijoiden esiintyminen jutuissa. Esimerkiksi jutut, joissa esiintyi ilmaus *terrorismitutkija*, pääsääntöisesti taustoittivat terrorismia laajempaa ilmiötä (esim. Salmela 2017.)

Varovaisuuden voidaan olettaa liittyvän siihen, että esimerkiksi tutkinnan alkuvaiheessa, perjantaina ja lauantaiamuna, pääosa terror-alkuisista sanoista (esim. *terroriteko* ja *terrori-isku*) liittyi viranomaistahon lausuntoihin. Esimerkiksi kaikissa kolmessa mediassa perjantaina esiintyi useampaan kertaan virke ”keskusrikospoliisin mukaan tapausta ei tutkita tällä hetkellä terroritekona”.

Yleisesti koko tarkasteluviikonlopun ajan terror-alkuiset olivat pääosin osa sitaattia ja/tai osa viranomaisten tiedonantoa tapausta koskien. Toisin sanoen media ei juurikaan itse määritellyt, olivatko puukotukset terrorismia vai eivät.

Erityisesti MTV Uutisissa kyseinen, edellä kuvattu mainitsematta jättäminen toistui. Sama asia, siis kielteinen virke, toisessa esimerkissä (MTV Uutiset – STT 2017) ”Sisäministeriö: Turun tapahtumia ei toistaiseksi tutkita terroritekona” toistui yhden jutun aikana niin otsikossa, ingressissä kuin leipätekstissä. Samaa ilmiötä, siis toistuvia ilmaisuja, oli havaittavissa kaikissa medioissa.

Vaikka kaksi edellä esitettyä esimerkkiä olivat kielteisiä, niin voitaneen ajatella, että lukijan mieleen jää jutuista ja eri tekstielementeissä toistuvasta *terroriteosta* mieleen vahvasti juuri *terroriteko*. Tämä huolimatta siitä, että poliisi ei vielä perjantaina 18. elokuuta 2017 tutkinut puukotuksia terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä.

Saman virkkeen toistamista lähes kaikissa jutuissa voidaan pitää toimituksellisena käytäntönä, joka oli nähtävissä myös kahden muun julkaisun jutuissa. Oman toimituksellisen kokemukseni mukaan kyseinen käytäntö on yleinen, kun aihetta halutaan esimerkiksi taustoittaa aiemmin julkaistua juttua uusilla, relevanteilla tiedoilla.

Aiemmat esimerkit liittyvät myös jutuista esiin nousseeseen viranomaisten vahvaan ääneen. Toisin sanoen voidaan myös ajatella, että viranomaisten viesti meni medioissa vah-

vasti läpi, eikä sille ollut tarjolla kilpailevaa näkemystä tai tietoa. Kysymys viranomaistiedosta liittyy Rigatellin mukaan laajempaan kuvaan tarkasteltaessa uutisointia koskien terrorismia. Rigatellin mukaan Suomessa toimittajat ovat pitkälti viranomaisilta saadun tiedon varassa (Rigatelli 24.10.2017.) Tämä näkyi suoraan myös julkaistuissa Turun puukotuksia koskeneissa jutuissa.

Fairclough huomauttaa, että jutuissa representoituja puheääniä kohdellaan harvoin tasapuolisesti (Fairclough 1997, 108). Esimerkiksi Turun puukotuksia koskeneissa jutussa ääni oli annettu viranomaisille, eritoten poliisille. Seppäsen ja Väliiverrosen mukaan representaatiot ovat mediaesityksiä, jotka esittävät ja rakentavat todellisuutta jostakin näkökulmasta (Seppänen & Väliverronen, 2012 s. 90–91). Turun puukotuksia koskevassa uutisoinnissa todellisuutta kuvattiin ennen kaikkea viranomaisten näkökulmasta. Näin ollen terrorismia lähestyttiin oikeudellisen tulkinnan kautta. Viranomaisten lisäksi ääni oli useissa jutuissa annettu tapahtumien silminnäkijöille ja/tai ihmisille, jotka olivat yrittäneet estää puukotuksia. Sen sijaan esimerkiksi maahanmuuttajien tai turvapaikanhakijoiden äänet jäivät ohuiksi.

Kun poliisi tiedotti tutkivansa tapahtunutta ”terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä”, niin medioissa terror-alkuiset termit nousivat heti otsikoihin ja ingresseihin. Otsikoissa terror-alkuisia ilmauksia esiintyi vain vähän verrattuna niiden lukumäärään kaikissa tekstisisällöissä. Terror-alkuisia ilmauksia sisältävissä otsikoissa mainita kohdistui valtaosassa tapauksia tekoon (*terroriteko*, *terrori-isku*, *terrorismi*, *terroriepäilyt*). Sen sijaan tekijä(t), terroristit, mainittiin vaan kahdessa otsikossa. Yhteensä tarkasteltavia otsikoita oli viikonlopun 18.–20. elokuuta välisenä aikana 27 kappaletta.

Taulukko 4. Terror-alkuisten ilmausten esiintyminen juttujen otsikoissa

Media	Perjantai	Lauantai	Sunnuntai
HS.fi	1 (+1)*	5	1
MTV.fi	2	7	1
IS.fi	0	6	3

* Helsingin Sanomien jutuissa esiintyi perjantaina 18. elokuuta 2017 kerran terror-alkuinen ilmaus. Kuitenkin media oli julkaissut perjantaina jutun, jonka otsikkoon oli lauantaina nostettu terror-alkuinen sana.

Erityisesti otsikko on informatiivinen, näkyvä paikka verkkojuttuja tarkasteltaessa. Verkkojutuissa otsikko voidaan nähdä myös koko jutun käyntikorttina (Nieminen, 2016.) Nopea-tempoisessa verkkouutisoinnissa, jossa kuluttuajalla on muutaman klikkauksen päässä useita eri kilpailevia medioita, otsikoinnilla on merkitystä. Otsikko houkuttelee avaamaan

jutun, mutta sen tulisi myös vastata jutun sisältöä. Jaakkolan mukaan uutisjutun päätös-
sikko on usein aktiivimuotoinen verbi. Otsikko vastaa silloin uutisen peruskysymykseen
"mitä on tapahtunut" (Jaakkola, 2013, 130.)

Terrorismista kirjoitettiin laajemmin vasta lauantaina 19. elokuuta tutkinnan edetessä. Ai-
neistoista tosin nousi esiin muutama "rohkeampi" avaus, joissa tapahtunut määriteltiin me-
dian edustajan toimesta terrorismiksi.

Toimituspäällikön kommentti: Pieni voitto terrorisminvastaisessa sodassa – tekijä jäi kiinni hengissä ja Suomi sai "sotavangin"

KOTIMAA | JULKAISTU 19.08.2017 19:19

Turun puukotusiskuun saatiin jo tänään lauantaina – alle vuorokausi
tapahtumasta – runsaasti lisävalaistusta, mikä on osoitus poliisin ja muiden
viranomaisten poikkeuksellisen tehokkaasta toiminnasta. Uudet tiedot ovat
järkeviä, kirjoittaa MTV Uutisten toimituspäällikkö Ilkka Ahtiainen.

Kuva 8. Kuvakaappaus MTV Uutisten 19. elokuuta 2017 julkaistusta verkkokomentista.

Esimerkiksi MTV Uutisten juttu otsikolla Toimituspäällikön kommentti: Pieni voitto terroris-
minvastaisessa sodassa – tekijä jäi kiinni hengissä ja Suomi sai "sotavangin" (Ahtiainen,
2017) poikkesi elementteiltään (otsikko, ingressi, leipäteksti) muusta tarkastellusta aineis-
tosta. 19. elokuuta julkaistussa jutussa muun muassa kerrotaan, kuinka "terroristeja on
täälläkin – islamistinen ekstremismi ja sen taustaideologiana vaikuttava poliittinen islam
näyttää rantautuneen Suomeen." Lisäksi tapahtuma liitettiin osaksi Euroopassa lähivuo-
sina tapahtuneita terrori-iskuja, ja syyskuun 11.päivän jälkeen alkanutta terrorisminvas-
taista sotaa, jonka "sotavangiksi" kirjoittaja kuvaa epäiltyä tekijää.

4.6 Teosta käytetyt ilmaukset

Aineistosta käy ilmi, että niin tekoa kuin tekijää kuvattiin pääasiassa hyvin konkreettisin termein. Sen sijaan terror-alkuisia ilmauksia esiintyi vähemmän. Samansuuntainen on kansainvälisistä suurista medioista esimerkiksi BBC:n ohjeistus raportoida terrorismista.

Turun keskustassa tapahtuneista puukotuksista käytettiin jo perjantaina, ennen kuin poliisi oli tiedottanut tutkivansa tapausta terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä rikoksina, useissa aineiston dokumenteissa termiä *isku*. Ilmaisua on löydettävissä kaikista tarkastelluista medioista perjantaina 18. elokuuta 2017. Iskulla viitataan usein uutisoinnissa nimenomaan terrori-iskuihin (esim. Virtanen 2017), joten sen merkitys erityinen. Ilmaisua *isku* käytettiin sekä itsenäisesti että kahden peräkkäisen sanan yhteisenä merkityskokonaisuutena, esimerkiksi termissä *puukkoisku*. Itsenäisesti käytetyn iskun voidaan ajatella viittaavan myös terrori-iskuun.

Kun tietoja Turussa tapahtuneista puukotuksista oli vielä vähän tarjolla medioille, tekoa kuvaavat verbit esiintyivät medioissa ensimmäisissä uutisissa tapahtuneesta aktiivimuodoissa. Tosin Ilta-Sanomat suosi uutisoinnissaan aktiivimuotoja myös myöhemmin uutisoinnissaan. Niin juttujen otsikoissa (esim. Silminnäkijä huomasi Turun hyökkääjän autostaan: mies juoksi verinen teräase kädessä ja puukotti naista selkään) kuin itse leipätekstissä kuvattiin usein konkreettisesti, mitä oli tapahtunut (esim. Särkkä 2017.)

Ilta-Sanomat käytti myös selvästi vähiten terror-alkuisia termejä perjantain 18. elokuuta jutuissaan. Ilta-Sanomat käytti myös vähänlaisesti isku-ilmausta. Sen sijaan julkaisussa käytettiin muiden muassa ilmaisuja *hyökkäys* ja *hyökkääjä*.

Esimerkiksi Helsingin Sanomien ja MTV Uutisten uutisoidessa presidentti Sauli Niinistön kommenteista koskien puukotuksia molemmat mediat nostivat ilmaisun *isku* suorana sitaattina otsikkoon. Ilta-Sanomat uutisoi samasta aiheesta käyttäen sanaa *hyökkäys* (Ilta-Sanomat 2017). Tiedotteessa mainittu isku esiintyi ainoastaan sitaattimuodossa Ilta-Sanomien jutun leipätekstissä.

Presidentti Niinistö Turun hyökkäyksestä: ”Järkyttävä ja raukkamainen teko”

Presidentti Niinistö ja valtiovarainministeri Petteri Orpo (vas) osallistuivat Turun puukotusten uhrien rukoushetkeen Turun Tuomiokirkossa. (KUVA: Vesa Moilanen / Lehtikuva)

Julkaistu: 18.8.2017 20:54

Kuva 9. Kuvakaappaus Ilta-Sanomien jutusta koskien presidentti Niinistön kommentteja Turun puukotuksista perjantaina 18.elokuuta 2017.

Helsingin Sanomilla vastaavassa uutisessa (Harmanen & Raeste 2017) *isku* esiintyi sekä jutun otsikossa, ingressissä ja leipätekstissä. MTV Uutisissa (MTV Uutiset – STT 2017) *isku*-ilmaus oli mukana myöskin jutun otsikossa ja leipätekstissä.

Turun puukotus -uutisointia hallitsivat tekoa kuvaavien ilmausten puolesta sanat *puukotus*, *puukotusten sarja*, *joukkopuukotus* ja *puukkoisku*. Kuten termeistä voi huomata, niissä korostuvat teossa käytetty ase, puukko, ja teon kohdistuminen useisiin henkilöihin.

Käytetyistä termeistä esiintyi aineistossa myös runsaasti muunnelmia: esimerkiksi molempia termejä, sarjapuukotus ja puukotusten sarja, esiintyi aineistossa. Harvinaisempia termejä olivat sen sijaan *veitsihyökkäys*, *puukkohyökkäys*, *teurastus* ja *veriteko*.

Esimerkiksi ilmaus *teurastus* liitetään usein toisenlaiseen asiayhteyteen – eläimen lopettamiseen. Puukotusten kuvaaminen teurastuksena rikkookin totuttua diskurssia. Seppänen ja Väliverronen kuvaavat diskursseja suhteellisen vakiintuneiksi ajattelu- ja ilmaisutavoiksi, jotka liittyvät erilaisten yhteiskunnan instituutioiden toimintaan (Seppänen & Väliverronen 2012, 103–104).

Turun puukotuksia kuvattiin myös useilla muilla yleisimmillä ilmauksilla. Tällaisia olivat *väkivallanteko*, *tragedia*, *isku* ja *hyökkäys*. Edellä mainitut ilmaukset voivat viitata useaan erilaiseen tapahtumaan. Esimerkiksi sana *tragedia* onkin enemmän tulkitseva ilmaisutapa. Aineistossa vähemmän esiintyneille yleisille ilmauksille on myös yhteistä, että ne kuvasivat tekoa vähemmän konkreettisesti.

4.7 Tekijästä käytetyt termit

Verkojuttujen eri elementit keskittyivät tekoa kuvaavissa ilmauksissa erityisesti teon mitavuuden ja tekotavan esiin tuomiseen. Tekijän kuvailuissa tarkastellut mediat keskittyivät tuomaan sen sijaan ilmi erityisesti tekijän ulkomaalaistaustaa.

Tekijää kuvattiin *ulkomaalaiseksi* useampaan kertaan jo perjantaina 18. elokuuta julkaistuissa jutuissa. Esimerkiksi MTV Uutiset kertoi jo puukotuspäivänä, että ”tekijä on ulkomaalaistaustainen” (MTV Uutiset 2017). Myös sisäministerin tehtävissä elokuussa 2017 toiminut Paula Risikko kuvaili epäiltyä tekijää 18. päivä ”ulkomaalaisen näköiseksi” (esim. Raeste 2017). Sitä mitä näillä ilmauksilla tarkoitettiin konkreettisesti ei kuitenkaan avattu ensimmäisissä jutuissa.

Tekijää kuvaava ilmaisuvalikoima oli huomattavasti suppeampi verrattuna siihen, kuinka tekoa kuvattiin. Tämän voidaan arvioida johtuneen siitä, että tekijästä oli medioilla käytävissään vähemmän tietoja kuin itse teosta. Osa tekoa kuvaavista ilmauksista voidaan pitää myös luovina, mutta tekijän kohdalla variaatioita oli vähemmän.

Aineiston tarkasteluajanjaksolla 18.–20. elokuuta 2017 puukotuksista epäillyn nimeä ei kerrottu vielä julkisuuteen. Julkisuuteen nimi Abderrahman Mechkah tuli maanantaina 21. elokuuta 2017, mutta kyseinen nimi osoittautui myöhemmin vääräksi. Tekijän oikea nimi, Abderrahman Bouanane ja syntymävuosi 1994, varmistuivat 28. elokuuta 2017.

Tekijää kuvattiin aineistossa useasti termein *puukottaja* ja *hyökkääjä*. Myös hänen asemansa turvapaikanhakijana ja näin ilmaus turvapaikanhakija, olivat esillä miltei jokaisessa jutussa. Myös miehen kielteinen turvapaikkapäätös nousi esiin nopeasti. Teko ja tekijä kehystettiin myös osaksi jihadistista terrorismia. Suojelupoliisi arvioi jo lauantaina 19. päivä, että ”epäillyn profiili on samanlainen kuin monissa Euroopan viimeaikaisissa radikaali-islamistisissa terroriteoissa” (Kerkelä, Niskanen & Passi 2017).

”Merkittävimmän terrorismin uhkan Suomessa muodostavat edelleen yksittäiset toimijat tai pienryhmät, jotka saavat motivaationsa radikaali-islamistisesta propagandasta tai terroristijärjestöjen kehotuksista. Näillä henkilöillä on todennäköisesti joko suoria tai välillisiä yhteyksiä radikaali-islamistisiin verkostoihin tai järjestöihin.”

http://www.supo.fi/terrorismintorjunta/terrorismin_uhka-arvio

Useissa tekijää kuvaavissa ilmauksissa oli lisäksi viittauksia Bouananen ikään (*nuori mies, 18-vuotias*), hänen kansalaisuuteensa (*marokkolainen, Marokon kansalainen, marokkolaismies*) ja ulkonäköön (*tummaihoisen, ulkomaalainen, ulkomaalaistaustaiselta näyttänyt mies*).

Tekijää kuvatessa esiintyi myös harvinaisempia ilmauksia. Yksittäisiä aineistosta löytyneitä termejä olivat *puukkohyökkääjä, yksinäinen susi, sotavanki* ja *iskijä*. Aineistossa esiintyneet ilmaukset, *puukkohyökkääjä* ja *iskijä*, ovat tekoa kuvaavien ilmaisujen puukko-hyökkäys ja isku johdoksia eli kantasanaa johtimella muodostettuja sanoja.

Osa käytetyistä nimityksistä oli selvästi kontekstisidonnaisia. Esimerkiksi ilmaus “*sotavanki*” liitettiin terrorismin vastaiseen sotaan, jossa kirjoittajan mukaan Suomi on myös mukana. *Sotavanki* esiintyi tarkasteltavassa aineistossa sekä lainausmerkein että ilman niitä. *Yksinäisellä sudella* viitattiin jutuissa siihen mahdollisuuteen, että Mechkah toimi yksin puukottaessaan kymmentä ihmistä olematta yhteydessä terroristijärjestöön. Similä huomauttaa (Similä 2017), että ilmaus on terroristisen kannalta käyttökelpoinen, “koska se antaa mielikuvan uhkasta, johon ei voi varautua”.

5 Kehykset tarkastelussa

5.1 Valitut kehykset

Kovassa uutistilanteessa Turun tapahtumia kehystettiin valituissa medioissa useamman teeman kautta. Kehykset myös muuttuivat tietojen päivittyessä tutkimusjakson aikana. Nieminen ja Pantti kuvaavat (Nieminen & Pantti 2005, 104–105) kehystämistä journalistiseksi työkaluksi, jonka avulla toimittaja käsittelee tapahtumaa. Usein nämä toimintatavat ovat vakiintuneita. Esimerkiksi Turun puukotuksia käsittelevässä aineistossa äänessä olivat pitkään viranomaiset ja valtionjohto.

Tarkastellessani omaa tv-juttujani aiheen tiimoilta ja valitsemiani kehyksiä, niin myös niissä äänessä olivat nimenomaan edellä mainitut tahot, joille annoin vallan määritellä tilannetta pitkälle puolestani.

Kehys siis muun muassa rajaa käsiteltävää tapahtumaa ja korostaa asian tiettyjä puolia. Samanaikaisesti asian joitain puolia häivytetään. Samalla aihe liitetään osaksi laajempia yhteiskunnallisia puhe- ja ilmaisutapoja eli diskursseja (Seppänen & Väliverronen, 2012, 90.) Kehystämällä siis yhdistetään jokin yksittäinen asia osaksi laajempaa kokonaisuutta.

Turun tapausta käsitelleessä uutisoinnissa ensisijaisiksi kehystäjiksi nousivat viranomaiset, erityisesti poliisi. Viranomaisten ääni pysyi vahvana läpi tarkasteluajanjakson, eikä sitä oikeastaan missään vaiheessa kunnolla haastettu. Esimerkiksi poliisin toiminta sai useissa jutussa kiitosta (esim. Lehtinen 2017). Viranomaisten toiminta itse puukotustilanteessa liitettiin osaksi turvallisuuskehystä, johon liittyy vahvasti myös keskustelu tarpeellisista vastatoimista terrorismille.

Esimerkiksi sisäministeri Paula Risikon (kok.) ja pääministeri Juha Sipilä (kesk.) kertoivat julkisuuteen päivä puukotusten jälkeen, että perustuslakia on muutettava kiireellisesti, jotta uusi tiedustelulainsäädäntö voidaan hyväksyä nopeutetulla aikataululla vielä tämän eduskunnan aikana. Uusi tiedustelulaki sallisi viranomaisille muun muassa verkkotiedustelun, johon ei tällä hetkellä ole valtuuksia. Suojelupoliisin rooli muuttuisi myös yhä vahvemmin tiedusteluviranomaiseksi (esim. MTV Uutiset – STT 2017).

Kehyksistä vahvimpia olivat tarkastelluissa jutuissa maahanmuutto, kansallinen turvallisuus ja islam. Tapahtumat liitettiin nopeasti osaksi jihadistista terrorismia. Tämä kehys on edelleen vahvana ja vallitsevana keskustelussa. Esimerkiksi MTV Uutisten verkkosivuilla julkaistussa kommentissa luonnehditaan, että ”se, että puukotus tapahtui juuri perjantaina 18.8.2017, ei ole tietenkään sattumaa. Espanjan loppuviikon terrori-iskut eivät ole voineet

olla vaikuttamatta siihen, mitä Turun keskustassa keskellä iltapäivää tapahtui” (Lehtinen 2017.) Puukotukset siis liitettiin osaksi jihadistista terrorismia. Turun ja Barcelonan tapahtumien välillä nähtiin siis sama asiayhteys.

Myös Helsingin sanomissa Turun puukotukset rinnastettiin Barcelonassa 17. elokuuta tapahtuneeseen terrori-iskuun (esim. Salmela 2017). Esimerkiksi lauantaina 19. elokuuta 2017 Helsingin Sanomissa julkaistun jutun ingressissä kuvaillaan, kuinka ”jihadistit pitävät eurooppalaisia vihollisinaan, etenkin niitä jotka ovat osallistuneet Isisin vastaiseen sotaan. Suomi on ollut mukana sotilasoperaatioissa Irakissa, joten jihadistit pitävät Suomeakin vihollisenaan”.

Valitut kehykset liittyvät myös Turun puukotuksista käytyyn jälkikeskusteluun, jota käsitte-
len tarkemmin luvussa 6. Esimerkiksi Helsingin Sanomien valinta rinnastaa Barcelonan terrori-isku ja Turun puukotukset on kirvoittanut kritiikkiä (Kaarenoja 2017.) Kaarenoja huomauttaa, että tapahtumien rinnastamisen aikaan ”(Turun) puukottajan motiivista ei ollut muuta tietoa kuin ne mahdolliset ”ideologiset syyt”. Kaarenojan kyseenalaistamalla kehyksen vielä huomauttamalla, että ”puukottaja oli marokkolainen ja Marokko on muslimi-maa”.

Esimerkkinä viranomaisen vahvasta äänestä mediasta suojelupoliisi arvioi jo lauantaina 19. päivä, että ”epäillyn profiili on samanlainen kuin monissa Euroopan viimeaikaisissa radikaali-islamistisissa terroriteoissa” (Kerkelä, Niskanen & Passi 2017). Samassa asiayhteydessä mainittiin aina myös tekijän asema turvapaikanhakijana. Tämä huolimatta siitä, että terrorismissa on kyse eräänlaisesta marginaali-ilmiöstä (Paastela 2005, 15). Samalla tämä kehys jakaa havaintojeni mukaan yleisöä niin sanotusti ”meihin ja muihin”.

Vahva maahanmuuttoon liittyvä kehys leimasikin uutisointia. Puhe mediassa kääntyi nopeasti esimerkiksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneisiin, joista osa on jäänyt maahan. Silti maahanmuuttajataustaisten ihmisten ääni jäi tarkasteluajanjakson aikana ohueksi, kun sitä verrataan siihen, kuinka vahva itse kehys oli.

Kehyksiä vahvasti niin sanotusti eri viranomaisten ja asiantuntijoiden antamat tiedot, joidenka varassa media uutistilanteessa pitkälti myös oli. Sen sijaan esimerkiksi maahanmuuttajien tai turvapaikanhakijoiden ääni esiintyi jutuissa heikkona, vaikka yhtenä hallitsevana kehyksenä oli nimenomaan maahanmuutto. Maahanmuuttajien ääni tuli vahvemmin vasta esiin tarkasteluviikonlopun jälkeen.

Goffmanin mukaan kehysten avulla havainnoimme, tunnistamme ja nimeämme asioita (Seppänen & Väliverronen 2012, 97–99). Eli toisin sanoen kehykset toimivat tulkinto-

jemme määrittelijöinä. Vahvat maahanmuuttoon ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvät kehukset ovat saaneet minut pohtimaan, olisivatko kehukset olleet toisenlaisia, mikäli tekijä olisi ollut suomalainen, – olisimmeko tulkinneet tapahtumat lähtökohtaisesti toisin?

Olen valinnut käyttää varsin laajaa ilmausta *suomalainen*, sillä pitkän pohdinnan jälkeen ilmaus *kantasuomalainen* osoittautui lähtökohtaisesti eriarvottavammaksi kuin ilmaus *suomalainen*. Kielitoimiston sanakirjan mukaan (Kielitoimiston sanakirja 2017) *kantasuomalainen* tarkoittaa substantiivina itämerensuomalainen kantakansaa sekä Suomen kantaväestöstä maahanmuuttajien vastakohtana.

Ilmauksen valinta ei kuitenkaan ollut yksiselitteinen päätös, sillä sen määrittelemisen, kuka katsotaan suomalaiseksi, on osaltaan määrittelykysymys. Tämä siitä huolimatta, että esimerkiksi Suomen kansalaisuuden saadakseen ihmisen on täytettävä tietyt ehdot.

5.2 Omien kehysten tarkastelu

Olen pystynyt vasta jälkikäteen pohtimaan omia kehysvalintojani Turun uutisoinnin yhteydessä. Turun tapahtumat olivat niin sanottu kova uutistapahtuma. Työskentelin MTV Uutisten uutistoimituksessa puukotusviikonloppuna, ja koenkin aiheelliseksi tarkastella omia töitani aiheesta. Tässä opinnäytetyössä käytän esimerkkinä yhtä tv-jutun käsikirjoitustani lauantailta 19.elokuuta 2017.

Kyseessä oli itselleni ensimmäinen kerta, kun työskentelin vastaavanlaisen, lähellä tapahtuneen väkivallanteon parissa. Jälkikäteen tarkasteltuna esimerkiksi lauantaina 19. elokuuta 2017 tekemäni tv-jutun kehys voidaan nähdä vahvasti viranomaisten kehystämäksi.

Koen oman työni peilaamisen tutkimuksen läpinäkyvyyden kannalta tärkeäksi. Tv-uutisjuttuni käsikirjoituksesta on havaittavissa ensinnäkin se, että ääni on annettu tapahtuneen niin sanotuille sankareille, – siis heille jotka yrittivät estää teon ja auttaa haavoittuneita. Jutun nimi tv-uutisten ajolistalla oli Sankarit. Kehyksen alle voidaan katsoa käsikirjoituksen pohjalta menevän myös viranomaisten toiminnan.

Nimensä mukaan tv-juttu käsitteli tapahtuneen sankareita, mutta myös virkavallan toiminta oli käsikirjoituksessa ja valmiissa jutussa vahvasti läsnä. Kehys onkin vahvasti niin sanotuissa sankaritarinoissa, joissa auttajat esitetään tiettyssä valossa. Seppäsen ja Väliwerroksen mukaan kehystäessä asian joitain puolia myös häivytetään (Seppänen & Väliwerro-nen, 2012, 90). Esimerkiksi yksi juttuni silminnäkijöistä kertoi haastattelussa, kuinka ei ollut varma, miksi lähti jahtaamaan epäiltyä puukottajaa. Päätin jättää kyseisen kohdan pois jutusta, sillä kyseinen kommentti ei sopinut tarinaan. Sisällöllisistä syistä kommentti olisi ollut myös liian pitkä alle kahden minuutin tv-juttuun.

Käsikirjoitus:

Poliisi on saanut paljon kiitosta ripeästä toiminnastaan Turun eilisen puukotustapauksen yhteydessä.

Myös tavalliset kansalaiset tarttuivat toimeen hädän hetkellä.

Silminnäkijät ovat kertoneet, kuinka lukuisat ihmiset auttoivat esimerkiksi puukotuksen uhreja. Halu puuttua karmaisevaan tilanteeseen heräsi miesporukassa, joka lähti juoksemaan kiinni puukottajaa.

-- -100- -- nimettömänä pysyttelevä silminnäkijä, 33s.

Se juoksi ja puukotti samalla...

... ei saatu kiinni tosiaan sitten.

Speak:

KRP:n mukaan puukotusten uhreiksi valikoitui naisia.

Uhreiksi joutuneet miehet olivat auttaneet uhreja tai yrittäneet estää tekoa. Torilla tapahtuneen veriteon silminnäkijä Larisa Kosner oli juuri lopettelemassa kirpputoripäivää, kun puukottaja iski.

Tämän jälkeen Kosner piti huolta uhriksi joutuneen naisen vauvasta.

-- 100— Larisa Kosner, silminnäkijä, Turku, 32s.

Näin tytön...

... otin sen sylii.

Juttu päättyy.

Kuten tv-jutun käsikirjoituksesta on nähtävissä, olin kuvannut puukotusta ilmaisuin *puukotustapaus*, *karmaiseva tilanne* ja *veriteko*. Ilmauksista *karmaiseva tilanne* ja *veriteko* eivät kuvaa tapahtunutta konkreettisesti, vaan ovat enemmänkin kuvailevia ilmauksia. Jutussa oli yhteensä viisi toimijaa: viranomaiset, puukottaja, puukotuksen uhrin ja juttuun haastatellut silminnäkijät. Viimeksi mainittuja kuvataan jutussa myös *tavallisiksi kansalaisiksi*. Epäilystä tekijästä käytin koko jutun ilmausta *puukottaja*. Sanavalintoja tarkasteltaessa on

hyvä kiinnittää huomiota myös siihen, että kyseessä on erilainen tekstilaji verrattuna tarkasteltuun aineistoon.

Niemisen ja Pantin mukaan toimittajan työtä ohjaavat vakiintuneet journalistiset rutiinit. Journalistisen tekstin tuottaja toimii siis subjektiivisen näkemyksensä, koulutuksensa ja kokemustensa perusteella. (Nieminen & Pantti 2005, 102–105.) Itselläni ei ollut kokemusta vastaavasta uutistilanteesta, joten valitsemani kehykset noudattelivat toimituksen yleistä linjaa. Esimerkiksi näin jälkikäteen tarkasteltuna olen vältellyt *isku* sanan käyttöä, vaikkakin käsikirjoituksessa on käytetty ilmaisua iskeä. Käydessäni läpi aineistoa huomasin, että samansuuntaiset sankarikehykset toistuivat myös muissa medioissa.

6 Jälkikeskustelu

Turun puukotukset olivat Suomessa valtava uutistapahtuma elokuussa 2017. Myös tapahtunutta seurannut jälkikeskustelu on ollut vilkasta. Julkisessa keskustelussa tapahtumat liitettiin nopeasti osaksi jihadistista terrorismia. Esimerkiksi MTV Uutiset ja Helsingin Sanomat rinnastivat Turun puukotukset Barcelonassa samalla viikolla tapahtuneeseen terrori-iskuun.

Tapahtuneen oikeuskäsittely alkoi huhtikuussa 2018 ja jatkuu toukokuuhun 2018. Tämän opinnäytetyön työstämisen aikana ei siis ole selvillä, millaiseen lopputulokseen Varsinais-Suomen oikeus päättyy tapauksessa. Aberrahman Bouananea syytetään kahdesta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta ja kahdeksasta murhan yrityksestä syytetty. Miehen puolustus on myöntänyt teot tappoina ja tapon yrityksinä (esim. MTV Uutiset 2018).

Tässä kappaleessa tarkastelen tapahtunutta seurannutta jälkikeskustelua muun muassa Suomen Journalistiliiton järjestämän Media ja terrorismi -keskustelutilaisuudessa esiin nostettujen teemojen kautta. Tapahtuma järjestettiin Päivälehdessä museossa Helsingissä 24. lokakuuta. Tapahtuman alustajina ja keskustelijoina olivat muiden muassa terrorismin tutkija Leena Malkki, ulkomaantoimittaja Jukka Huusko, tutkiva toimittaja Sara Rigatelli ja sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nerg. Lisäksi tarkastelen syksyllä 2017 julkaistuja kahta artikkelia jälkikeskusteluun liittyen. Tiukka raja on jälkikeskustelua tarkasteltaessa ollut välttämätöntä, sillä se jatkuu edelleen.

Jälkikeskustelussa esiin nousseet teemat menevät osittain ristiin luvussa 5 käsiteltyjen kehysten kanssa. Julkisuudessa Turun tapahtumiin on esimerkiksi liitetty kysymykset kansallisesta turvallisuudesta. Jälkikeskustelussa on noussut esiin vääntö muun muassa mahdollisista uusista tiedustelulaeista. Malkki huomauttaa, että terrorismi-ilmaisun tuntuu esiintyvän erityisen usein silloin, kun perustellaan uusien vastatoimien tarpeellisuutta (Malkki 2017).

6.1 Puukotusten saama mediahuomio

Esimerkiksi STT:n uutiskriteerein (STT) tarkasteluna Turun puukotusten merkityksellisyys liittyi muun muassa siihen, että tapahtunut rikkoi yhteiskunnan arvoja. Myös inhimilliset vaikutukset, uhrit ja vielä laajempaa joukkoa koskettava pelko, puoltavat tapauksen laajaa uutisointia.

Malkki muistuttaa, että Suomessa on tapahtunut väkivallantekoja, joita olisi voitu julkisessa keskustelussa kutsua terrorismiksi. Tekijä itse on saattanut kutsua toimiaan terrorismiksi, mutta tämä on sivuutettu julkisessa keskustelussa (Malkki 24.10.2017.)

Esimerkiksi Jokelan kouluampuminen vuonna 2007 kuuluu siihen väkivallanteiden ryhmään, joka saatetaan toisissa asiayhteyksissä määritellä terrorismiksi. Esimerkiksi Marylandin yliopiston terrorismitietokannassa kyseinen väkivallanteko on katsottu olevan terrori-isku (Global Terrorism Database 2017.) Suomessa Jokelassa tapahtunutta kouluampumista on kutsuttu julkisessa keskustelussa *koulusurmaksi* mutta ei terrorismiksi.

Kriisitilanteista uutisointi on muuttunut Jokelan ja Kauhavan kouluampumisten jälkeen. Juntusen mukaan (Juntunen 2009, 171–173) erityisesti Jokelan kouluampuminen herätti runsaasti keskustelua median toimintatavoista. Yhdysvaltalaisprofessorit Lankford ja Madfis nostavat esiin, että suomalainen media viisastui Jokelan koulusurmasta, ja uutisoi selvästi hillitymmin vuonna 2008 tapahtuneesta Kauhajoen koulusurmasta (Huusko 2017).

– Jos verrataan vaikkapa yhdysvaltalaiseen mediaan, niin suomalaisen median uutisointi on ollut varsin mallikelpoista (väkivallanteista), Malkki sanoi Media ja terrorismi -keskustelutilaisuudessa lokakuussa 2017.

Malkki ei ota kuitenkaan kantaa siihen, onko se, että julkisessa keskustelussa terrorismitermin käyttö on ollut maltillista, hyvä vai huono asia (Malkki 24.10.2017.)

6.2 Terrorismia vai ei?

Maltillinen, jopa terror-alkuisia ilmauksia välttävä, uutisointi Turun puukotuksista on myös haastettu jälkikeskustelussa. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa julkaistussa esseessä elokuussa 2017 (Nieminen 2017) puukotukset määritellään seuraavalla tavalla:

Vaikka Mechkah on vasta epäiltyä, on itse asian kiertelyä, jos emme arkipuheessa käytä Turun tapauksen yhteydessä sanaa terrorismi. Terrorismi ei edellytä, että tekijä kuuluu terroristijärjestöön. Tekijän oma motiivi on oleellinen. Mechkahin motiiveista ei ole vielä varmuutta, mutta lain mukaan terrorismin määritelmäksi riittää jo se, että rikoksentekijä aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa.

Niemisen esseen otsikkona Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtaviiran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi. Juttu on julkaistu Helsingin Sanomissa 27.8.2017 eli noin puolitoista viikkoa Turun puukotusten jälkeen. Esseessä kirjoittaja viittaa tekijään nimellä, jolla tämä esiintyi vielä kyseisenä ajankohtana.

Nieminen määrittelee esseessä terrorismin tekijän motiivin kautta. Määritelmässään kirjoittaja viittaa rikoslakiin, joka määrittelee terrorismin teon motiivin kautta. Kuitenkin oikeudellinen määritelmä ja Niemisen esseessä esittämä määritelmä poikkeavat toisistaan.

Sunnuntai | Essee

Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi

Suomessa on nyt puhuttava islamistisesta terrorismista suoraan, mutta ilman ylilyöntejä. On kysyttävä sitäkin, oliko "väistämätön" isku sittenkään väistämätön, kirjoittaa Tommi Nieminen.

Tilaa jille

Kuva 10. Kuvakaappaus Helsingin Sanomissa 27.8.2017 julkaistusta esseestä.

Niemisen mukaan määritelmäksi riittää se, että tekijä aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa. Rikoslain mukaan tekijällä on terroristinen tarkoitus, jos hänen tarkoituksenaan on aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa (6 § 24.1.2003/17). Nieminen toisin sanoen tekee esseessä oman määritelmänsä terrorismista.

Niemisen pääargumenttina on, että Suomessa olisi kyettävä keskustelemaan terrorismista. Myös ilmaisua terrorismi on silloin pystyttävä käyttämään arkikeskustelussa puhuttaessa Turun puukotuksista.

Argumentti on esitetty ensin otsikossa, sitten ingressissä ja myöhemmin esseen leipätekstissä. Argumenttiaan Nieminen tukee virkkeillä, joiden mukaan "ylilyövä leimaaminen syö yhteiskuntaa, sillä se asettaa poliitikot, lukeneiston ja tavallisen kansan lähes mahdottoon rakoon. Kun Suomesta ja ääri-islamin ongelmista on kiusallista puhua kiertelemättä, tyhjiön täyttävät äärilaidan nationalistit".

Ylilyövällä leimaamisella kirjoittaja viittaa elokuussa 2017 sisäministerinä toimineen Paula Risikon Turun puukotusten jälkeiseen kommenttiin, että tekijä näyttää “ulkomaalaisen näköiseltä”. Kommentti aiheutti Turun puukotusten yhteydessä paljon keskustelua sanavalinnan sopivuudesta.

Nieminen määrittelee Turun tapahtumat nimenomaan ääri-islamilaisten terrorismin kautta. Kirjoittaja tukee esittämänsä väitettä julkisessa keskustelussa esitetyillä väitteillä. Esimerkiksi kirjoittaja mainitsee, että “suojelupoliisin mukaan tekijän “profiili” on samankaltainen kuin monilla muilla pohjoisafrikkalaisilla, jotka ovat tehneet radikaali-islamistisia terroristi-iskuja Euroopassa vuosina 2015–2017”.

Nieminen rinnastaa Turun puukotukset Euroopassa vuosina 2016–2017 terrori-iskuiksi määriteltymiin tapahtumiin. Esimerkkeiksi hän nostaa muiden muassa Berliinin joulutorilla rekalla toteutetun iskun joulukuussa 2016 ja räjähdysten Pietarin metrossa huhtikuussa 2017. Esseestä käy ilmi, että kirjoittajan mukaan terrorismin voitiin olettaa saapuvaksi myös Suomeen.

Nieminen tarkentaa, että esimerkiksi Berliinissä joulumarkkinoille rekalla ajanut tekijä oli nimenomaan islamistinen terroristi. Valittu fakta tukee kirjoittajan argumenttia, että Turun puukotuksista tulisi myös puhua (radikaali-islamistisena) terrorismina. Kyseistä argumenttia tuetaan myös muilla virkkeillä. Radikaali-islamismi rinnastetaan muun muassa pohjoismaisen demokratian uhkaajaksi.

Leipätekstissä iskun “väistämättömyyttä” on perusteltu muun muassa lähialueilla tapahtuneilla terrori-iskuilla ja sillä, että suojelupoliisi (Supo) nosti terrorismin uhka-arviotaan kesäkuussa 2017 pykälällä, eikä arviota tarvinnut muuttaa enää Turun tapahtumien jälkeen.

Kirjoittajan mukaan, mikäli puukotuksista ei pystytä yhdessä keskustelemaan, vaarana on se, että äärilaidan toimijat valtaavat julkisessa keskustelussa ja yhteisessä päätöksenteossa tilaa.

Niemisen mukaan keskusteluyhteys on ollut poikki “valtavirran ja räyhänationalistien välillä” jo ennen Turun tragediaa. Kirjoittajan mukaan vaarana on nyt, että erimielisyydet syvenevät eri ryhmien välillä entisestään puukotusten takia.

Esimerkkinä Nieminen nostaa esiin Turun torilla puukotuksia seuranneena päivänä tapahtuneet mielenosoitukset ja vastamielenosoitukset. Nieminen kirjoittaa, että “uhrien suremi-

nen tuntui jäävän sivurooliin, vaikka verilammikoita oli Turun kaduilta hädin tuskin jynsätty. Huomio kääntyi hetkessä ideologis-poliittiseen ilmatilakamppailuun”. Kuvatun “ilmatilakamppailun” yksi keskeisimpiä kysymyksiä on Niemisen mukaan muiden muassa maahanmuutto.

Nieminen esittää ingressissä pohdinnan siitä, oliko niin sanotusti “väistämätön” isku sittenkään väistämätön. Teon väistämättömyyteen hän palaa esseen loppupuolella. Tietojen tarkentuessa Turun puukotuksista kävi nimittäin ilmi, että Pansion vastaanottokeskuksesta oltiin oltu yhteydessä poliisin Mechkahin käyttäytymisen vuoksi.

Supo on saanut osaksensa kritiikkiä Turun puukotusten jälkeen. Nieminen ei kritiikkiä täysin allekirjoita, vaikkakin myöntää, että Supo ei ole pystynyt antamaan kaikkiin avoimiin kysymyksiin tyydyttäviä vastauksia. “Ilmiannossa yksilöitiin väitteitä, ja vaikka selkeä uhka suunnitellusta iskusta puuttui, jälkikäteen vaikuttaa siltä, että intuition olisi pitänyt ohjata Supon etsivät Pansion vastaanottokeskukseen”, Nieminen kirjoittaa. Sen sijaan Niemisen mukaan Supon olisi saatava uusia työkaluja työskentelynsä tueksi. Uusilla työkaluilla Nieminen viittaa Supon mahdollisesti muuttuvaan rooliin, jossa sen työ kasvaisi muun muassa turvallisuustiedustelun osalta ja työkalut myös muuttuisivat (Pietiläinen 2018).

Turun puukotusten esittäminen terrorismina on perusta esseessä esitetylle argumentille, että uusi tiedustelulaki tulisi saada nopeasti voimaan. Nieminen lisäksi alleviivaa esseiden viimeisessä kappaleessa, kuinka terroristi tarvitsee vain hetken aiheuttaakseen tuhoa. “Turun tragediaan riittivät ne vaivaiset viisi minuuttia, ne vaivaiset kolme korttelia”, Nieminen päättää esseiden.

Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi -esseessä toistuu sama piirre kuin aiemmissa luvuissa tarkastelluissa aineistoissa: Terror-alkuisilla ilmauksilla maalataan usein uhka, jonka vastatoimien tarpeellisuutta sitten puolustetaan. Keinoiksi puolustautua esitetään muun muassa Supon laajempia työkaluja ja uutta, kiireellistä tiedustelulakia.

Niemisen esseessä uhkia ovat esimerkiksi yhteiskuntaa horjuttava pelko, pohjoismaisen demokraattisen yhteiskunnan horjuttaminen ja maltillisen valtavirran jääminen julkisessa keskustelussa ääripäiden jalkoihin.

Malkki huomauttaakin, että se mitä termejä Turun puukotuksista käytetään, on väistämättä samalla väittelyä siitä, millaiset toimet ovat jatkossa toivottavia, tehokkaita ja oikeutettuja (Malkki 2017).

6.3 Keskustelu mahdollisista toimista

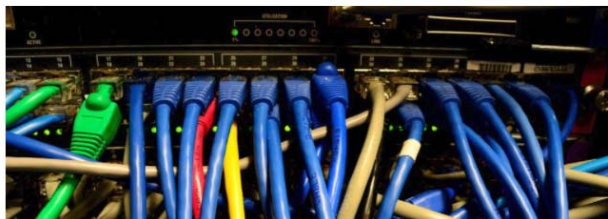
Jälkikeskustelussa on esiin noussut Niemisenkin esseessä sivuttu mahdollinen uusi tiedustelulaki. Kysymys tiedustelulaista nousi Turun puukotusten yhteydessä julkisuuteen jo 19.elokuuta 2017, päivä puukotusten jälkeen, kun sisäministeri Paula Risikko (kok) ja pääministeri Juha Sipilä (kesk) kertoivat, että perustuslakia on muutettava kiireellisesti, jotta uusi tiedustelulainsäädäntö voidaan hyväksyä nopeutetulla aikataululla vielä tämän eduskunnan aikana. Uusi tiedustelulaki sallisi viranomaisille muun muassa verkkotiedustelun, johon ei tällä hetkellä ole valtuuksia. Suojelupoliisi Supon rooli muuttuisi myös yhä vahvemmin tiedusteluviranomaiseksi (esim. MTV Uutiset – STT 2017).

Helsingin Sanomissa julkaistussa Supo on saamassa lisää rahaa, tehtäviä ja siviiliväkeä – Näin salainen poliisi paisuu, jos tiedustelulait hyväksytään -jutussa esiintyneen Supon päällikkö Antti Pelttarin mukaan arviolta puolet Supon nykyisestä budjetista menee terrorismin torjuntaan. Uudet tehtävät tarkoittaisivat Supolle muun muassa turvallisuustiedustelua eli tiedon keräämistä, analyysiä ja esittämistä. Supon valtuudet laajentuisivat myös koskemaan ulkomaantiedustelua. Mahdollisten uusien lakien ja tehtävien myötä myös Supon vuosibudjetti nousisi yli 50 miljoonaan euroon nykyisestä reilusta 40 miljoonasta (Pietiläinen 2017.)

Kysymystä uuden tiedustelulakikokonaisuuden tarpeellisuudesta voidaan pitää Malkin määrittelemänä väittelynä siitä, millaiset toimet ovat jatkossa tarvittuja ja oikeutettuja. Tiedustelulain kohdalla esiin nousee vahvasti se, kuinka terrorismi-sana ohjaa keskustelua, vaikka sen käyttötarkoitukset sekoittuvat toisiinsa julkisessa keskustelussa (Malkki 2017.)

Valmisteilla oleva tiedustelulaki lupaa turvaa terrorismilta mutta vie Suomea kohti massavalvontaa

KIRJOITTANUT ANNA SARASTE | 22.9.2017 | KONFLIKTIT JA TURVALLISUUS | 1 ● |

Kuva 11. Kuvakaappaus 22.9.2017 julkaistusta The Ulkopolitist –verkkajulkaisun jutusta.

Kriittisen puheenvuoron tiedustelulakia koskien tarjoaa esimerkiksi The Ulkopolitist -verkolehdessä julkaistu juttu otsikolla Valmisteilla oleva tiedustelulaki lupaa turvaa terrorismilta mutta vie Suomea kohti massavalvontaa (Saraste 2017).

Juttu on julkaistu 22.syyskuuta 2017 eli reilu kuukausi Turussa tapahtuneiden puukotusten jälkeen. Ingressissä Turun puukotuksia kuvataan terrori-iskuksi. Jutun pääargumenttina on, että uusi mahdollinen tiedustelulaki lupaisi turvata Suomea paremmin terrorismilta mutta veisi maata samalla kohti massavalvontaa. Jutussa suhtaudutaan siis kriittisesti mahdolliseen uusiin tiedustelulakeihin siitä huolimatta, että ne on esitetty julkisessa keskustelussa vastatoimena nimenomaan terrorismintorjunnassa.

Sarasteen juttu tiedustelulaeista on yksi monista puheenvuoroista koskien lakialoitetta. Julkiseen keskusteluun tiedustelulaista ovat osallistuneet lisäksi muiden muassa useat politiikan toimijat, viranomaiset ja kansalaisjärjestöt.

Keskustelua tiedustelulain ympärillä on leimannut se, olisiko Turun puukotukset voitu estää, jos viranomaisilla olisi ollut käytössään laajemmat tiedusteluoikeudet. Niemisen esseessä esitetään, että uudet toimivaltuudet olisivat tarvittavat. Sen sijaan yksityisyydensuojan liittyviin kysymyksiin Niemisen kirjoituksessa ei puututa.

The Ulkopolitistin jutussa päähuomio kohdistuu laajempien valtuuksien kääntöpuoleen – yksityisyydensuojan mahdolliseen kaventumiseen, mihin taas Niemisen esseessä ei puututa. Keskustelu tiedustelulain ympärillä jatkuu yhä.

7 Oma pohdinta

7.1 Tutkimuksen kriittisestä arvioinnista

Tarkastelin opinnäytetyössäni kolmen verkkomedian juttuja Turun puukotuksia seuranneena viikonloppuna 18.–20. elokuuta 2017. Kyseessä oli yksi vuoden 2017 merkittävimmistä uutistapahtumista Suomessa. Tästä syystä ja valitusta aineistosta johtuen lopullinen aineisto muodostui melko laajaksi. Tarkastelun kohteenani oli, kuinka mediat käyttivät uutisoinnissa terrorismiin viittaavia ilmauksia Turun puukotusten yhteydessä.

Miltei 200 jutun aineisto ei mahdollistanut kaikkien juttujen tarkkaa analyysia, vaan valitsin joukosta enemmänkin mielenkiintoisia esimerkkitapauksia, jotka nostin tarkemmin tarkasteluun opinnäytetyön eri luvuissa.

Lähtökohtaisesti tarkasteluun valittujen medioiden sisältö on ollut helposti saatavissa, ja kyseiset mediasisällöt edustavat niin sanotusti valtamedioita, joiden jutut tavoittavat suuren osan suomalaisista. Aineiston helppo saatavuus on ollut aineiston laajuuden vuoksi erityisen tärkeää. Tästä syystä esimerkiksi jouduin rajaamaan Iltalehden pois aineistosta, sillä Iltalehden sivujen hakutoiminnolla luotettava aineiston läpikäyminen ei olisi ollut opinnäytetyön aikataulun puitteissa mahdollista.

Aineisto sekä yllätti että oli osittain olettamukseni mukainen. Olin etukäteen pohtinut, että terror-alkuisia ilmauksia saattaisi esiintyä aineistossa runsaasti, mutta mainintojen runsaus yllätti. Yhteensä terror-alkuisia ilmauksia esiintyi koko aineistossa 333 kappaletta. Juttuja sen sijaan tapahtumiin liittyen julkaistiin laskujeni mukaan 187 kappaletta. Myös juttujen suuri määrä tuli minulle pienoisena yllätyksenä, vaikka puukotukset hallitsivatkin suomalaisia medioita puukotuksia seuranneena viikonloppuna ja seuraavalla viikolla.

Olin etukäteen pohtinut myös valittujen medioiden mahdollisia painotuseroja uutisoinnissa. Yllätyinkin, että Helsingin Sanomissa terror-alkuisia ilmauksia esiintyi eniten. Helsingin Sanomat oli myös ensimmäinen, joka nosti terror-alkuisen ilmaisun otsikkoon perjantaina 18. elokuuta 2017. Halusin aineistoon nimenomaan iltapäivälehden mukaan siitä syystä, että jutuissa saattaisi olla enemmän variaatiota. Perustin olettamukseni julkaisujen totuttuun tapaan uutisoida verkkosivuillaan.

Sen sijaan Ilta-Sanomien tapa uutisoida puukotuksista oli minulle niin ikään pienoinen yllätys: aineiston perusteella vaikutti siltä, että terror-alkuisia ilmauksia välteltiin perjantain 18. elokuuta 2017 aikana. Aineiston perusteella näyttää siltä, että myös ilmauksen *isku* käyttämistä vältettiin Ilta-Sanomissa. Sen sijaan MTV Uutisten verkkojutuissa tai Helsingin Sanomissa samanlaista trendiä ei ollut havaittavissa.

Kolme suomalaista valtaverkkomediaa olivat kuitenkin melko maltillisia terror-alkuisten termien käyttäjiä, vaikkakin aineistosta nousi esiin myös raflaavampia ulostuloja. Asiayhteydet, joissa ilmaisia käytettiin, olivat useimmissa tapauksissa melko maltillisia tai kyse oli esimerkiksi taustoittavimmista jutuista. Terror-alkuisia ilmauksia mainittiin usein myös kielteisissä lauseissa ja virkkeissä. Osassa valittuja medioita tiettyjä virkkeitä toistettiin miltei jokaisessa aiheeseen liittyvässä jutussa.

Tarkastellut mediat antovati usein muiden tahojen ja toimijoiden määritellä, oliko kyseessä terrori-isku vai ei. Turun tapahtumat rinnastettiin esimerkiksi Barcelonan elokuun 2017 terrori-iskuun. Tämä oli samalla tapahtuneen määrittelyä, mutta kenties lukijan kannalta nähtävissä hienovaraisempaa tapana esittää asia.

Tietoperustaa peilaten oli mielenkiintoista huomata aineistoista sekä erittäin varovaisia että erittäin suoraviivaisia tulkintoja tapahtuneesta. Aineistosta oli nähtävissä myös selkeä muutos sen jälkeen, kun poliisi tiedotti, että puukotuksia tutkitaan terroristisissa tarkoituksissa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä. Tässä kohtaa terror-alkuiset sanat nousivat myös kaikissa medioissa otsikoihin, verkkojutun näkyvimmälle paikalle. Tätä ennen medioissa oli esiintynyt kuitenkin runsaasti jo ilmaisua *isku*, jolla viitataan yksinään jossain tapauksissa myös terrori-iskuihin.

Tutkimusmetodini oli sisältöanalyysi, mutta opinnäytetyössä on hyödynnetty myös esimerkiksi kehysanalyysia. Pelkkä terror-alkuisten ilmausten etsiminen suuresta aineistosta olisi jättänyt työn havainnot varsin ohuiksi. Kiinnostavampia ovatkin asiayhteydet, joissa ilmaisia on käytetty. Prosessin alkuvaiheessa kävin kaikki edellä mainitut jutut läpi, ja muun muassa värikoodannut teksteistä terror-alkuiset ilmaukset, mahdolliset muut tekoa ja tekijää kuvaavat ilmaukset sekä asiayhteydet, joissa sanat ovat esiintyneet.

Opinnäytetyöprosessini aikana yllätyin, kuinka paljon juttuja tapahtuneesta oli tehty eri medioihin ja eri välineisiin. Materiaalia olikin rajattava melko rankalla kädellä aineiston laajuudesta johtuen, mikä on samalla opinnäytetyöni heikkous. Sen perusteella ei voida piirtää yhtenäistä kuvaa koko Suomen verkkomediakentästä, mutta havaintoni antavat osviittaa isommasta kuvasta, kuinka terror-alkuisia ilmauksia on käytetty Turun puukotusten yhteydessä.

Yksi tärkeä huomio aineistosta on se, että useissa tapauksissa mediat käyttivät *isku*-ilmausta sekä yksinään että viitatessaan Turun puukotuksiin tai terrori-iskuihin ylipäättänsä. Toinen tärkeä havainto on se, että puukotus kehystettiin pian tapahtuneen jälkeen osaksi jihadistista terrorismia.

Verkkoaineistot asettavat osaltaan opinnäytetyön havaintojen luotettavuudelle ongelman. On nimittäin vaikea arvioida, mikäli mediat ovat poistaneet sivuiltaan jotain Turun puukotuksiin liittyviä sisältöjä, jotka oli alun perin julkaistu aikavälillä 18.–20. elokuuta 2017. Esimerkiksi Iltalehti, joka ei ollut mukana aineistoissa, oli poistanut sivuiltaan videon, jonka otsikossa kuvailtiin, kuinka ”miekkamiehet jahtasivat ihmisiä kadulla” (Klikinsäästäjä 2017). Iltalehti teki myöhemmin oikaisun videon otsikkoon (Iltalehti 2017).

Ei vain mahdollisesti poistetut jutut, vaan myös päivitetty verkkojutut ovat opinnäytetyön tulosten luotettavuuden kannalta ongelmallisia. Juttujen yhteydessä toki näkyy, mikäli juttua on päivitetty, mutta aina jutusta ei käy ilmi, mitä siinä on päivitetty. Jos tarkastelussa olisivat olleet esimerkiksi televisiouutiset samanlaista ongelmaa ei olisi ollut. Tiedostin tämän ongelman jo ennen prosessin alkua, mutta siitä huolimatta päätin tarkastella nimenomaan verkkouutisia.

Julkisen sanan neuvoston Journalistin ohjeet määrittelevät, että verkkojulkaisuissa olennaisen virheen korjaamiseksi ei riitä virheellisen tiedon tai jutun poistaminen, vaan yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu (JSN 2014). Ohjetta verkkojuttujen päivittämisestä, esimerkiksi yksityiskohtien lisäämisestä, ei ohjeista kuitenkaan ole.

Juttujen sisällöissä on voinut tapahtua tutkimuksen kannalta oleellinen muutos, mikä voi vääristää aineiston pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä. Esimerkiksi erittäin hyvin edellä kuvattua tapausta edustaa Helsingin Sanomien, alun perin perjantaina 18. elokuuta julkaistu artikkeli. Juttua oli päivitetty 19. elokuuta, jolloin olettamukseni mukaan otsikkoon oli nostettu myös terror-alkuinen ilmaus. Uskon olettamukseni pitävän paikkansa, sillä muun Helsingin Sanomien verkkosivuilla julkaistun materiaalin perusteella vaikuttaa vahvasti siltä, että terror-alkuinen ilmaus oli päivitetty otsikkoon, kun keskusrikospoliisi kertoi julkisuuteen, että puukotuksia tutkitaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä.

Opinnäytetyön laaja aineisto asetti myös ongelmia aineiston rajaukseen: prosessin eri vaiheissa välillä tuntui siltä kuin työ olisi paisumassa kuin pullataikina. Työelämässä vaadittavia taitoja ajatellen minun pitää vielä harjoitella rajaamistaitojani työskennellessäni laajan aineiston parissa. Sama kehittämistarve pätee ajankäyttööni: opinnäytetyöni venyi aiottua pidemmäksi projektiksi.

Läpinäkyvyyden vuoksi totean, että työskentelin viikonlopun 18.–20. elokuuta 2017 MTV Uutisissa. En kuitenkaan työskennellyt MTV Uutisten verkkovuoroissa, tai tehnyt julkaisun verkkojuttuja, joita tässä opinnäytetyössä on tarkasteltu. Omat tehtäväni sijoittuivat tv-uuti-

siin. Eri osastot tekivät kyseisenä viikonloppuna kylläkin yhteistyötä. Yhteistyö näkyi esimerkiksi siinä, että saman haastateltavan, esimerkiksi silminnäkijän, kommentteja saatettiin käyttää sekä televisio- ja verkkosivuilla. Tämä toimintatapa tosin on yleinen toimituksessa myös muissa uutistilanteissa. Toisin sanoen materiaaleja pyritään hyödyntämään mahdollisimman monikanavaisesti.

Mahdollinen jatkotutkimusmahdollisuus tämän opinnäytetyön havaintojen pohjalta voisi olla eri julkaisujen juttujen vertailu laajemmalla otannalla. Työskentelyssä voisi myös hyödyntää datajournalismin tarjoamia mahdollisuuksia aineiston jäsentelyyn. Tässä opinnäytetyössä suurempaa aineistoa datalähtöinen lähestymistapa auttaisi varmasti.

Itse kävin koko aineiston läpi niin sanotusti manuaalisesti, mikä osoittautui pitkin prosessia erittäin raskaaksi lähestymistavaksi. Näin prosessin lopussa pohdittuna, olisin voinut hyödyntää datajournalistista osaamistani myös tämän työn aineiston kanssa.

Toinen mahdollinen jatkotutkimusmahdollisuus voisi olla siirtää havaintojen fokus kehyyksiin. Solja Virkkunen on esimerkiksi tutkinut vuonna 2012 julkaistussa pro gradu –tutkielmassa Tukholman vuoden 2010 pommi-iskun tekijän kehystämistä. Turun elokuun 2017 puukotuksia olisi mielenkiintoista tarkastella myös kehysanalyysin keinoin, sillä niiden kautta voisi päästä käsiksi esimerkiksi sellaisiin vakiintuneisiin malleihin käsitellä ja luokitella tapahtumia, jotka kaipaavat tuoreita näkökulmia.

7.2 Oma oppimisprosessi

Koska minulla oli mahdollisuus seurata niin sanotusti aitiopaikalta Turun puukotuksia koskevaa uutisointia, koko prosessia voisi kuvata opettavaiseksi matkaksi. Erityisesti opinnäytetyön tekeminen sai minut pohtimaan omaa rooliani toimittajana ja median ja terrorismin suhdetta. Toimittajana en halua olla niin sanotusti pelaamassa ”terroristien pussiin”.

Työskentelin puukotuspäivänä MTV Uutisten tv-uutisten ulkomaanosastolla, mutta tehtäväni muuttuivat lennosta, kun tiedot Turun tapahtumista alkoivat tarkentua. Samalla ymmärsin, että kyseessä voi olla ensimmäinen Suomessa tapahtunut terrorismiksi luokiteltava välikohtaus.

Viikonlopun 18.–20. elokuuta 2017 aikana päätin keskittyä opinnäytetyössäni Turun puukotusten uutisointiin – tavalla tai toisella. Olin nimittäin jo aiemmin pohtinut keskittyväni opinnäytetyössäni terrorismia koskevaan uutisointiin Suomessa tai ulkomailla.

Aihevalinta antoi myös mahdollisuuden tarkastella omaa työskentelyäni toimittajana. Mielestäni se antaa tärkeän lisän työhön nimenomaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä, jonka olisi hyvä olla työelämälähtöinen. Tutkimuskysymys, kuinka eri mediat käyttivät Turun puukotuksen uutisoinnissa terrorismiin viittaavia ilmauksia, muotoutui lopulliseen muotoonsa syksyllä 2017.

Terroristit tietävät erittäin hyvin, miten moderni mediayhteiskunta toimii, ja käyttävät sitä tietoisesti hyväkseen (Huusko 24.10.2017). Tämä asetelma asettaa kehittämiskysymyksen, miten terrorismista tulisi sitten kirjoittaa ja käsitellä mediassa. Se kuinka väkivallanteoista uutisoidaan, on myös kamppailua vallasta. Opinnäytetyömatkan aikana olen vasta paremmin ymmärtänyt terror-alkuisten termien poliittisen latautuneisuuden. Käytetty kieli luo mielikuvia, ja kieli on monen muun asian ohella vallankäytön väline. Toimittajana olen myös tekemässä näitä valintoja.

Kuluneen kevään 2018 mittaan olenkin pohtinut paljon omia sanavalintojani, kun Turun puukotusten oikeudenkäynti on alkanut. Itse en ole halunnut esimerkiksi nostaa otsikoihin epäillyn nimeä, tai käyttää verkkojutun pääkuvana kuvaa, jossa epäilty esiintyisi. Osittain päätökseni taustalla on yhdysvaltalaisprofessoreiden vetoamus asian puolesta, jonka olen kokenut erittäin asianmukaiseksi ja perustelluksi. Lankford ja Madfis ovat esittäneet, että esimerkiksi terroristien nimiä ja/tai kuvia ei julkaistaisi mediassa. Ehdotustaan he perustelevat sillä, että usein massiivisten väkivallanteiden taustalla on tekijän kuuluisen tavoittelu (esim. Pennanen 2017.)

Ensimmäiset jutut Turun puukotuksista julkaistiin vain kymmeniä minutteja itse puukotusten jälkeen. Itsekin vastaanotin useammalta eri medialta niin sanotun push-viestin matkapuhelimeeni. Esimerkiksi kaikki tässä opinnäytetyössä tarkastelussa olleet mediat, Helsingin Sanomat, MTV ja Ilta-Sanomat, lähettivät tapahtuneesta useamman push-viestin. Push-viestin tarkoituksena on ennen kaikkea herättää mobiilikäyttäjän huomio. Viestin voi jättää huomioimatta tai sen avaamalla pääsee kyseisen sovelluksen sivuille lukemaan lisätietoa aiheesta.

Push-viestejä voisi kuvata suomeksi kenties vapaasti suomentaen ilmoitusviesteiksi. Kynnykset push-viestien lähettämiseen vaihtelevat medioittain, mutta Turun puukotusten kohdalla medioiden lähettämät useat viestit loivat kuvaa siitä, että jotain uutisarvokkaasti merkittävää oli tapahtunut.

Kotimaisten medioiden lisäksi muiden muassa The New York Times lähetti tapahtuneesta push-viestin. Opinnäytetyöni kannalta on harmillista, että minulla ei ole ollut pääsyä käsiksiksi näihin vanhoihin viesteihin. Yleisesti aihe voisi tarjota jatkotutkimusmahdollisuuksia liittyen mobiilijournalismiin.

Uutistoimituksesta käsin ensivaikutelmaa tapahtuneesta loivat myös kansainvälisten uutistoimistojen, kuten Reutersin ja AFP:n, punaiset sähköreitit tapahtuneesta. Punainen väri sähköreiden toimitusjärjestelmässä viestii siitä, että kyseessä on tärkeä uutistapahtuma, ”breaking news”, joka tapahtuu parhaillaan.

Kansainväliset uutistoimistot reagoivat samalla tavalla myös aiemmin kesällä 2017, kun Helsingin keskustassa mies ajoi jalankulkijoiden päälle (esim. Hannula & Puimalainen 2017). Tahallinen yliajo olisi ollut helppo rinnastaa muualla Euroopassa tehtyihin terroritekoihin. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. 2010-luvulla autojen käyttö aseena on yleistynyt. Esimerkiksi vuonna 2016 Nizzan autoiskussa kuoli yli 80 ihmistä. Tämän jälkeen autoa on käytetty aseena terrori-iskussa muun muassa Berliinissä, Tukholmassa, Pariisissa ja Lontoossa (Onali 2017.)

Helsingissä tapahtuneissa yliajossa uutisoinnin sävy muuttui nopeasti, kun tietoon tuli, että kyseessä oli suomalainen mies. Mies oli ajanut siis ihmisten päälle alkoholin vaikutuksen alaisena. Terror-alkuisia ilmauksia ei myöskään nostettu esimerkiksi MTV Uutisten verkkosivujen otsikoihin tapauksen yhteydessä.

Malkki muistuttaa, että joissakin Suomessa tapahtuneissa väkivallanteoissa tekijä itse on määritellyt teon terroristiseksi, mutta tämä määritelmä on sivuutettu julkisessa keskustelussa (Malkki, 24.10.2017). Mielenkiintoisia kysymyksiä ovatkin, kuinka Turun puukotuksiin oltaisiin reagoitu ja uutisoitu, jos tekijä olisi ollut suomalainen ja olisivatko uutiskriteerit olleet erilaiset.

Terror-alkuisten ilmausten tarkastelu on saanut minut pohtimaan myös muita, erityisesti helposti arvottavia sanavalintoja. Olen valinnut käyttää tässä opinnäytetyössä varsin laajaa ilmausta *suomalainen*, sillä pitkän pohdinnan jälkeen ilmaus *kantasuomalainen* osoittautui lähtökohtaisesti eriarvottavammaksi kuin ilmaus *suomalainen*. Kielitoimiston sanakirjan mukaan (Kielitoimiston sanakirja 2017) *kantasuomalainen* tarkoittaa substantiivina itämerensuomalainen kantakansaa sekä Suomen kantaväestöstä maahanmuuttajien vastakohtana.

Ilmauksen valinta ei kuitenkaan ollut yksiselitteinen päätös. Sen määrittelemisen, kuka katsotaan suomalaiseksi, on osaltaan määrittelykysymys. Tämä siitä huolimatta, että esimerkiksi Suomen kansalaisuuden saadakseen ihmisen on täytettävä tietyt ehdot.

Medialla on valta määritellä julkisuuden puheenaiheita esimerkiksi erilaisten kehysten kautta (esim. Seppänen & Välvirronen 2012, 99). Valta tuo mukanaan myös vastuun. Turun puukotuksiin liitetyt kehykset syntyivät nopeasti ja olivat vahvassa. Koen, että medioilla olisikin kehitettävää, jotta vastaavanlaisia tapahtumia voitaisiin jatkossa käsitellä monipuolisemmin ja moniäänisemmin. Nyt ääni oli vahvasti viranomaisilla ja valtionjohdolla.

Journalisti on vastuussa ensisijaisesti yleisölleen – olipa kyseessä sitten lukija, katsoja, kuulija tai tänä päivänä käyttäjä (JSN 2011). Uutisointi Turun puukotuksista sai minut pohtimaan erityisesti journalismin tehtävää ja vastuuta asioiden ja ilmiöiden suhteuttajana. Olipa median muoto mikä tahansa, media asettaa uutisia kontekstiin. Omakohtaisia kokemuksiani peilaten, muistan edelleenkin elävästi, kuinka tv-puolen esimieheni totesi sunnuntaina 20. elokuuta 2017, että ”uutislähetykseen on saatava muutakin kuin Turkua.”

Televisiossa ja printtijulkaisuissa juttujen arvot määräytyvät pitkälti järjestyksen ja mitan mukaan. Verkon puolella taas samanlainen hierarkia ei välttämättä päde. Jutut saattavat olla esillä merkittävyytään suuremmin tai vastaavasti pienemmin. Esimerkiksi Turun puukotuksia seuranneena viikonloppuna eri muotoisten kotimaisten medioiden uutistarjontaa hallitsivat uutiset puukotuksista. Turun puukotuksiin liittyviä juttuja julkaistiinkin valituissa medioissa miltei 200 kappaletta 18.–20. elokuuta 2017 välisenä aikana.

Turun puukotusten varsinainen pääkäsittely alkoi 9. huhtikuuta ja oikeudenkäynti pidetään turvallisuussyistä Turun vankilassa eikä oikeustalolla. Oikeudenkäynti kestää toukokuun puoliväliin saakka.

Työelämän kannalta opinnäytetyöni voi tarjota peilattavaa myös toimituksiin, ja auttaa osaltaan pohtimaan, mikä voisi olla toimituksellinen linja vastaavien tekojen uutisoinnissa. Koko toimituksen tiedossa oleva yleinen linjaus auttaisi yllättävän uutistilanteen vyöryessä päälle. Yhteiset suuntalinjat voisivat tarjota toimittajalle myös tukea mahdollisesti vaikeassa työtilanteessa. Esimerkiksi uutistoimittajan työn kannalta jonkinlainen ohjeistus voisi auttaa työskentelyä erityisesti niin sanotussa uutisdeskissä, jossa nopeaa reagointia vaativia uutisia tehdään kovassa työtahdissa.

Itse koin avartavaksi tutustua BBC:n ohjeistukseen, kuinka raportoida terrorismista. Olen myös pyrkinyt pitämään oman linjani yhtenäisenä, kuinka kirjoitan esimerkiksi Turun puukotusten oikeuskäsittelyistä.

Turun puukotuksia koskevaa uutisointia ei ole toistaiseksi vielä tutkittu. Opinnäytetyöni aihe on siis erittäin ajankohtainen ja se tarjoaa runsaasti jatkotutkimusmahdollisuuksia, joihin tarttua.

8 Lähteet

Ahtiainen, I. 2017. Toimituspäällikön kommentti: Pieni voitto terrorisminvastaisessa sodassa – tekijä jäi kiinni hengissä ja Suomi sai "sotavangin". MTV Uutiset. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/toimituspaallikon-kommentti-pieni-voitto-terrorisminvastaisessa-sodassa-tekija-jai-kiinni-hengissa-ja-suomi-sai-sotavangin/6542588#gs.LRMxM3g> . 27.11.2017.

BBC: Editorial Guidelines: Section 11: War, Terror and Emergencies. Luettavissa: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines/war-terror-emergencies> . Luettu: 17.10.2017.

BBC, 2017. Finland stabbings: Two dead and suspect shot in Turku. Luettavissa: <http://www.bbc.com/news/world-europe-40978446> . Luettu: 04.02.2018.

Beaumont, P. 2014. Hamas taken off EU terror blacklist. The Guardian. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/world/2014/dec/17/hamas-taken-off-eu-terror-blacklist> . Luettu: 17.10.2017.

Blencowe, A. Yle. Mitä tarkoittaa "syytä epäillä" tai "terroristinen tarkoitus"? Selitämme Turun puukotukseen liittyvät oikeustermit. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9791186> . Luettu: 27.01.2018.

Boffey, D. 2017. EU court upholds Hamas terror listing. The Guardian. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/world/2017/jul/26/eu-court-upholds-hamas-terror-listing> . Luettu: 17.10.2017.

Brayne, M. 2007. TRAUMA JA JOURNALISMI – Opas journalisteille, päätoimittajille ja esimiehille. DART CENTER for journalism & trauma.

CIA, 2013. How do you define terrorism? Luettavissa: <https://www.cia.gov/news-information/cia-the-war-on-terrorism/terrorism-faqs.html>. Luettu 01.11.2017.

Dewan, A., Virtanen, E. & Qiblaw, T. Finland attack: 2 killed in Turku stabbing spree. CNN. Luettavissa: <http://edition.cnn.com/2017/08/18/europe/finland-stabbing/index.html> . Luettu: 20.11.2017.

Eurooppa-neuvosto, 2018. Terrorismin torjunta EU:ssa. Luettavissa: <http://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/> . Luettu: 10.02.2018.

Fairclough, N. 1997. Miten media puhuu. Vastapaino. Tampere.

Fiam, 02/2018. Tulokset: Verkkosivut ja sovellukset. Luettavissa <http://fiam.fi/tulokset/> .
Luettu: 26.03.2018.

Global Terrorism Database, 2017. Incidents over time in Finland. Luettavissa:
<https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?chart=overtime&search=finland> Lu-
ettu: 15.10.2017.

Happonen, P. 2017. Poliisi tutkii Turun puukotuksia terrorismitekona. Yle. Luettavissa:
<https://yle.fi/uutiset/3-9785730> . Luettu: 12.12.2017.

Harmanen, S. Raeste, J-P. 2017. Presidentti Sauli Niinistö esitti osanoton Turun puuko-
tusten uhreille: "Isku koskettaa syvästi meitä kaikkia". Helsingin Sanomat. Luettavissa:
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005331684.html> Luettu: 08.02.2018.

Helin, S. Töyrylä, K. 2017. Isis sanoo olevansa Barcelonan iskun takana – poliisi on pidät-
tänyt kaksi epäiltyä. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9782420> . Luettu: 8.2.2018.

Hirvonen, S., Mikkonen M. Poliisi: Kaksi kuollut Turun tapahtumien vuoksi – Kahdeksaa
puukotettiin. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9785105> . Luettu: 08.02.2018.

Honkonen, M. 2017. "Jokainen rivi on julkisuustyötä". Journalisti, 10, s. 6.

Huusko, J. 2017. Joukkomurhaajat tahtovat kuuluisuutta, ja se heille myös annetaan –
Tappajien nimien ja kuvien julkaisu pitäisi lopettaa kokonaan, vaativat amerikkalaistutkijat.
Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005399974.html>. Lu-
ettu: 7.10.2017.

Huusko, J. 24.10.2017. Ulkomaantoimittaja. Media ja terrorismi –keskustelutilaisuus. Päi-
välehden museo. Alustuspuheenvuoro. Helsinki.

Ilta-lehti, 2017. Oikaisu Ilta-lehden julkaiseman videon otsikosta. Ilta-lehti. Luettavissa:
http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201708192200337181_u0.shtml . Luettu: 25.3.2018.

Ilta-Sanomat. 2017. Presidentti Niinistö Turun hyökkäyksestä: "Järkyttävä ja raukkamai-
nen teko". Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005331954.html> .
Luettu: 08.02.2018.

- Ilta-Sanomat. 2017. Yle: Poliisi tutkii Turun puukotuksia terroritekona. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005332333.html>. Luettu: 12.12.2017.
- Jaakkola, M. 2013. Hyvä journalismi – Käytännön opas kirjoittajalle. Kansanvalistusseura. Vantaa.
- Jones, A. 2010. Losing the news: the uncertain future of the news that feeds democracy. Oxford University Press. New York.
- Julkisen sanan neuvosto. 2011. Journalistin ohjeet ja liite. Ammatillinen asema. JSN. Luettavissa: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/. Luettu: 10.12.2017.
- Järvinen, E., Lappalainen, T., Merikallio, K., Raivio, J., Rämö, A., Sharma, L., Villi, L., & Wright, J. 2018. Uutisvuosi 2017. Suomen Kuvalehti. Luettavissa: <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/rakettimies-metoo-hajonnut-puolue-tallinen-oli-uutisvuosi-2017/?shared=1001634-731a91ca-4>. Luettu: 25.3.2018.
- Kaarenvoja, V. 2017. Iltalehti kirjoitti islamismista, Hesari rinnasti Turun ja Barcelonan – miksi?. Suomen Kuvalehti. Luettavissa: <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/mielipide-kotimaa/iltalehti-kirjoitti-islamismista-hesari-rinnasti-turun-ja-barcelonan-miksi/?shared=982341-a7b43945-4>. Luettu: 24.03.2018.
- Kerkelä, L., Niskanen, S. & Passi, M. 2017. Tämä Turun puukotuksista tiedetään nyt: Terroriteosta epäillään kuuden marokkolaisen ryhmää – Supo: pääepäillyn profiili viittaa radikaali-islamistiseen terrorismiin. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005332336.html>. Luettu: 3.2.2018.
- Kielitoimiston sanakirja, 2017. Hakusanalla kantasuomalainen. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?ListWord=kantasuomalainen&SearchWord=kantasuomalainen&dic=1&page=results&UI=fi80&Opt=1>. Luettu: 16.4.2018.
- Kielitoimiston sanakirja. 2017 Hakusanalla kriisi. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>. Luettu: 3.2.2018.
- Kielitoimiston sanakirja. 2017. Hakusanalla terrori. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>. Luettu: 24.3.2018.

Kielitoimiston sanakirja, hakusanalla terrorisoida. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80> . Luettu: 24.3.2018.

Kielitoimiston sanakirja. 2017. Hakusanalla terrorismi. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80> . Luettu: 24.3.2018.

Kielitoimiston sanakirja. 2017. Hakusanalla terroristi. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80> . Luettu: 24.3.2018.

Klikinsäästäjä 19.08.2017. Onneksi suomalainen media raportoi suurista tapahtumista maltillisesti eikä lietso vahvistamattomia huhuja, niin ei tarvitse otsikoitakaan sitten jälkikäteen korjailla. Facebook-päivitys. Luettavissa: <https://www.facebook.com/klikinsaastaja/posts/721976324662087> . Luettu: 08.02.2018.

Kotimaisten kielten keskus. Kysymyksiä ja vastauksia, sanojen alkuperästä. Luettavissa: https://www.kotus.fi/nyt/kysymyksiä_ja_vastauksia/sanojen_alkuperasta/terrori. Luettu: 08.02.2018.

Lankford, A., Madfis, E. 2017. Don't Name Them, Don't Show Them, But Report Everything Else: A Pragmatic Proposal for Denying Mass Killers the Attention They Seek and Detering Future Offenders. SAGE Journals. Luettavissa: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0002764217730854#articleShareContainer>. Luettu: 02.10.2017.

Lehtinen, P. 2017. Pekka Lehtisen kommentti: Turun puukotussarja – pelätty tapahtui mutta oliko se terrorismia?. MTV Uutiset. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/pekka-lehtisen-kommentti-turun-puukotussarja-pelatty-tapahtui-mutta-oliko-se-terrorismia/6541976#gs.2DhhKH0> . Luettu: 03.02.2018.

Lindfors, S. 2017. Poliisi täsmentää Turun puukotustapauksen uhrilukua: kaksi kuoli, kahdeksan loukkaantui. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005332187.html> . Luettu: 03.02.2018.

Lihvonen-Hietakallio, K. 2017. Muistatko vielä vuoden 2017 tärkeimmät uutiset ja kiinnostavimmat puheenaiheet? Lue uutistoimituksen poiminnot! Kouvola Sanomat. Luettavissa: <https://kouvola-sanomat.fi/uutiset/lahesta/4a0a4b17-3381-4b3e-8536-4a5dbe0046b8> . Luettu: 21.3.2018.

Linnoinen, S. 2017. Tunteet ja terrorismi. Poliitikasta-verkkolehti. Luettavissa: <http://politiikasta.fi/tunteet-ja-terrorismi/> Luettu: 10.10.2017.

Malkki, L. 2017. Oliko Turun puukotus terrori-isku? Poliitikasta-verkkolehti. Luettavissa: <http://politiikasta.fi/olika-turun-puukotus-terrori-isku/> . Luettu: 10.10.2017.

Malkki, L. 2014. Vihatkoot kunhan pelkäävät – näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Maanpuolustuskoulu. Luettavissa: <https://blogs.helsinki.fi/leenamalkki/files/2017/08/Malkki-Terrorismin-m%C3%A4%C3%A4rittelyst%C3%A4.pdf> . Luettu: 24.3.2018.

Malkki, L. 24.10.2018. Terrorismintutkija. Media ja terrorismi –keskustelutilaisuus. Päivälehden museo. Alustuspuheenvuoro. Helsinki.

Malkki, L., Paastela, J. 2007. Terrorismin monet kasvot. WSOY Oppimateriaalit. Helsinki.

MTV Spotti. 2017. MTV on Suomen ylivoimaisesti suurin kaupallinen uutismedia. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/spotti/ajankohtaista/mtv-on-suomen-ylivoimaisesti-suurin-kaupallisen-uutismedia/6678182> . Luettu: 10.02.2018.

MTV Uutiset. 2017. Poliisilähde MTV:lle: Turun epäilty puukottaja ulkomaalaistaustainen. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/poliisilähde-mtv-lle-turun-puukottaja-ulkomaalaistaustainen/6541812#gs.jiQATmM> . Luettu: 15.12.2017.

MTV Uutiset – STT. 2017. Sisäministeriö: Turun tapahtumia ei toistaiseksi tutkita terroritekona. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/sisaministerio-turun-tapahtumia-ei-toistaiseksi-tutkita-terroritekona/6542036#gs.vvY5XXM> . Luettu: 10.10.2017.

MTV Uutiset – STT. 2017. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö antoi lausunnon Turun iskujen johdosta: Raukkamainen teko. MTV Uutiset. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/tasavallan-presidentti-sauli-niinisto-antoi-lausunnon-turun-iskujen-johdosta-rauukkamainen-teko/6542026#gs.JTrhBMU> . Luettu: 12.01.2018.

MTV Uutiset. 2018. Turun puukottajaa kuullaan oikeudessa tänään – syytetyn kertomus tapahtuneesta muuttui jo kerran. MTV Uutiset. Luettavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/ri-kos/artikkeli/turun-puukottajaa-kuullaan-oikeudessa-tanaan-syytetyn-kertomus-tapahtuneesta-muuttui-jo-kerran/6868746#gs.=4=q=5g>. Luettu: 17.4.2018.

Nieminen, A-S. 2016. Huono otsikko ei kerää klikkejä. Journalisti. Luettavissa: <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2016/5/jos-otsikko-ei-ker-klikkej-koko-juttu-on-turha/> . Luettu: 24.3.2018.

Nieminen, H., Pantti, M. 2005. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimiseen. Loki-kirjat. Helsinki.

Nieminen, T. 2017. Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005340934.html> . Luettu: 8.2.2018.

Näveri, A. 2017. Lounais-Suomen poliisi kertoo, miksi Turun tapahtumista ei annettu vaaratedotetta: "Ei aikaa". Iltä-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005332024.html> . Luettu: 10.10.2017.

Oikeusministeriö, 2017. Työryhmä ehdottaa laajennuksia terrorismirikoksia koskevaan rangaistussäätelyyn. Oikeusministeriö. Luettavissa: http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyoryhma-ehdottaa-laajennuksia-terrorismirikoksia-koskevaan-rangaistus-saantelyyn . Luettu: 29.11.2017.

Onali, A. 2017. Autojen käyttö aseena on yleistynyt huomattavasti 2010-luvulla – joukossa on terroristeja ja mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviä kuskeja. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005334211.html> . Luettu: 25.3.2018.

Paastela, J. 2005. Terrorismi. Ilmiön tausta ja aikalaisanalyysyjä. Niin & näin –lehden kirjasarja. Tampere.

Pennanen, V. Keskustelunavaus: Joukko asiantuntijoita vetoaa mediaan, jotta hirmutekoihin syyllystyneet jäisivät ilman henkilökohtaista julkisuutta. MTV Uutiset. Luettavissa: https://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkeli/keskustelunavaus-joukko-asiantuntijoita-vetoaa-mediaan-jotta-hirmutekoihin-syyllystyneet-jaisivat-ilman-henkilokohtaista-julkisuutta/6604604#gs.g1_gVMQ. Luettu: 3.10.2017.

Pietiläinen, T. 2018. Supo on saamassa lisää rahaa, tehtäviä ja siviiliväkeä – Näin salainen poliisi paisuu, jos tiedustelulait hyväksytään. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005592772.html>. Luettu: 16.4.2018.

Raeste, J-P. 2017. Lisätäänkö turvapaikanhakijoiden valvontaa, entä miten estetään heihin kohdistuva kansalaisraivo? Kahdeksan kysymystä sisäministeri Risikolle Turun puukotuksista. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005332889.html> . Luettu: 08.02.2018.

Raeste, J-P. 2017. Sisäministeri Risikko: Ei ole tietoa siitä, että Turun puukotuksissa olisi kyse terroriteosta. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005331745.html> . Luettu: 12.12.2017.

Raeste, J-P. 2017. Pääministeri Sipilä ja sisäministeri Risikko varoittivat koston kierteestä. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005332640.html> . Luettu: 08.02.2018.

Rigatelli, S. 24.10.2017. Toimittaja. Media ja terrorismi –keskustelutilaisuus. Päivälehdien museo. Alustuspuheenvuoro. Helsinki.

Rikoslain luku 34 a teon terroristisesta tarkoituksesta 24.1.2003/17.

Salmela, J. 2017. Terrorismitutkija: Suomen mittakaavassa Turun isku oli poikkeuksellinen teko – ”Jos haluaa minimoida vaikutuksia, niin omaa käyttäytymistä kannattaa muuttaa mahdollisimman vähän” Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005332452.html> . Luettu: 10.01.2018.

Salmela, J. 2017. Tutkija: Jihadistisia iskuja tehdään aiempaa enemmän, vaikka terrorismia on kokonaisuutena vähemmän kuin vuosiin – ”Iskuja voidaan tehdä kaikkialla Euroopassa”. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005333027.html> . Luettu: 01.02.2018.

Sanoma. Kasvua mainonnalla: HS.fi. Luettavissa: <https://media.sanoma.fi/web/hsfi>. Luettu: 12.12.2017.

Sanoma. Kasvua mainonnalla: IS.fi. Luettavissa: <https://media.sanoma.fi/web/iltasanomatfi>. Luettu: 12.12.2017.

Sanoma. Monikanavainen etu- ja kokosivu. Luettavissa: <https://media.sanoma.fi/hs-monikanavainen-etusivu> . Luettu: 26.3.2018.

Santapakka, S-L. 2017. Poliisin tiedotustilaisuus Turun puukotussarjasta – kaksi kuollut, kolme tehohoidossa. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005331797.html>. Luettu: 08.02.2017.

Saraste, A. 2017. Valmisteilla oleva tiedustelulaki lupaa turvaa terrorismilta mutta vie Suomea kohti massavalvontaa. The Ulkopolitist. Luettavissa: <https://www.ulkopolitist.fi/2017/09/22/valmisteilla-oleva-tiedustelulaki-lupaa-turvaa-terrorismlta-mutta-vie-suomea-kohti-massavalvontaa/>. Luettu: 10.03.2018.

Seppänen, J., Väliverronen, E. 2012. Mediayhteiskunta. Vastapaino. Tallinna.

Silfverberg, K. 2018. Oikeusministeri Häkkinen: Tiedustelulait pitää säätää kiireellisesti. Luettavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005526433.html> . Luettu: 24.2.2018.

Similä, V. 2017. Terroristit julistetaan usein liian hätäisesti ”yksinäisiksi susiksi” – oikeasti täysin itsenäiset toimijat ovat harvinaisia. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005241710.html>. Luettu: 16.4.2018.

Sisäministeriö. Terrorismia torjutaan viranomaisten yhteistyöllä. Luettavissa: <http://intermin.fi/poliisiasiat/terrorismin-torjunta> . Luettu: 15.10.2017.

Sisäministeriö, 2017. Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017. Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79235/03%202017_Vakivaltaisen%20ekstremismin%20tk%201_2017.pdf?sequence=1. Luettu: 10.10.2017.

STT, Tyylikirja. Uutiskriteerit. Luettavissa: <https://stt.fi/tyylikirja/ideasta-jutuksi/uutiskriteerit-ja-uutiskynnys/uutiskriteerit/> . Luettu: 5.2.2018.

Särkkä, H. 2017. Silminnäkijä huomasi Turun hyökkääjän autostaan: mies juoksi verinen teräase kädessä ja puukotti naista selkään. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005331701.html> Luettu: 20.10.2018.

TNS Metrix, 33/2017. Suomen web-sivustojen viikkoluvut. Luettavissa: <http://tnsmetrix.tns-gallup.fi/public/> . Luettu: 15.01.2018.

TNS Metrix, 2017. Internet-mittaus. Luettavissa: <http://tnsmetrix.tns-gallup.fi/public/page/mittaus> . Luettu: 15.01.2018.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Jyväskylä.

Townsend, C. 2011. Terrorism A Very Short Introduction. Oxford University Press. New York.

Virtanen, J. 2017. Kommentti: Pahantekijät tietävät, miten kauhun ruuvia väännetään yhä kireämmälle. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005222475.html> . Luettu: 26.3.2018.

Vuorela, H. 2018. Kansa haluaa presidentiltä arvoja ja suojaa terrorilta, Nato-kysymys jää niiden varjoon. Maaseudun tulevaisuus. Luettavissa: <http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka/artikkeli-1.221155> . Luettu: 12.01.2018.

Yle, 2017. Isis sanoo olevansa Barcelonan iskun takana – poliisi on pidättänyt kaksi epäiltyä. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9782420> . Luettu 12.12.2017.

9 Liitteet

- 9.1 Liite 1. Nieminen: Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi

---

Sunnuntai | Essee

Turun puukotuksissa on asian kiertelyä, jos emme käytä sanaa terrorismi – maltillisen valtavirran on uskallettava puhua suoraan tai Suomi on entistä haavoittuvampi

Suomessa on nyt puhuttava islamistisesta terrorismista suoraan mutta ilman ylilyöntejä. On kysyttävä sitäkin, oliko ”väistämätön” isku sittenkään väistämätön, kirjoittaa Tommi Nieminen.

Tommi Nieminen HS

KAAOKSESTA jäi mieleen outo yksityiskohta.

Sekunteja ennen kuin marokkolainen

Abderrahman Mechkah -nimellä esiintyvä nuori mies nousi tuoliltaan ja lähti puukotusjuoksuun, hän söi jäätelöä Turun Kauppatorin Jäätelöratikassa.

Aivan rauhassa, mustasinisessä ruutupaidassa ja Niken lenkkareissa, kesämiehenä Kauppatorilla.

Kellon on täytynyt olla aika tarkalleen 16.00 (ehkä hän oli päättänyt aloittaa tasalta), kun Mechkah silminnäkijän mukaan nousi jäätelökioskin pöydästä, jätti jäätelön kesken ja ”alkoi huutoa suurella veitsellä”.

(KUVA: MITRO HÄRKÖNEN)

Nyt tiedämme, että itse asiassa Mechkahilla oli kaksi suurta veistä.

Siitä, kun hätäkeskukseen tuli ensimmäinen ilmoitus kello 16.02, kesti vain kolme minuuttia siihen, kun poliisi pysäytti Mechkahin 16.05. Siinä välissä hän ehti puukottaa peräti kymmentä ihmistä. Muutamassa minuutissa hän ehti kolmen korttelin päähän Kauppatorilta.

Vaikka Mechkah on nuori, mahdollisesti vain 18-vuotias, hän tappoi kuin paatunein aikamies – työläällä ja kamalalla tavalla.

Siihen asti, kunnes poliisi ampui häntä vasempaan reiteen.

HUHTIKUUSSA 2017 alkoi tuntua selvältä, että pian on Suomen vuoro.

Katsotaan karttaa. Siitä näkee, mitkä ovat Suomea lähimmät ja historiallisesti meille tärkeimmät metropolit: Berliini, Pietari ja Tukholma.

Berliinin joulumarkkinoille islamistinen terroristi iski rekalla joulukuussa 2016, Pietarin metrossa räjähti huhtikuussa 2017, Tukholmassa tehtiin kuorma-autoisku vain neljä päivää myöhemmin. Nyt tiedämme, että Mechkah ja muut vangitut ovat oleilleet Suomea ennen Ruotsissa ja Saksassa – ja osalla heistä on jo sieltä rikoshistoriaa.

Kun jokin globaali ilmiö rantautuu Tukholmaan, ei ole perusteita olettaa, ettei se ennemmin tai myöhemmin purjehtisi Pohjanlahden toiselle puolen. Niin myös terrorismi. Se leviää Suomeen kuin ruokatrendit ja muotivillitykset, aavistuksen jälkijunassa.

Junaa osattiin odottaa. Se tuli tavallaan ajallaan, mikä on häiritsevä ajatus.

Isku oli itse asiassa niin todennäköinen, että suojelupoliisin (Supo) ei ole Turun tapahtumien jälkeen tarvinnut muuttaa uhka-arviotaan terrorismin uhasta Suomessa. Jo kesäkuussa Supo nosti uhka-arviotaan pykälällä.

KOLME korttelia, viisi minuuttia.

Ainakin neljätoista toisiinsa kietoutuvaa ihmiskohtaloa: puukottaja, kymmenen uhria ja kolme muuta teoista vangittua marokkolaista.

Kahden suomalaisnaisen elämä päättyi puukoniskuihin; toinen heistä oli syntynyt vuonna 1951, nuorempi vuonna 1986. Kahdeksan muuta ihmistä sai puukoniskuja.

Vaikka Mechkah on vasta epäiltynä, on itse asian kiertelyä, jos emme arkipuheessa käytä Turun tapauksen yhteydessä sanaa *terrorismi*. Terrorismi ei edellytä, että tekijä kuuluu terroristijärjestöön. Tekijän oma motiivi on oleellinen.

Mechkahin motiiveista ei ole vielä varmuutta, mutta lain mukaan terrorismin määritelmäksi riittää jo se, että rikoksentehtyjä *aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa*.

Oikeuslaitos aikanaan päättää, tekikö Mechkah terroristisia murhia vai vain murhia. Suojelupoliisin mukaan Mechkahin ”profiili” on joka tapauksessa samankaltainen kuin monilla muilla pohjoisafrikkalaisilla, jotka ovat tehneet radikaali-islamistisia terroristi-iskuja Euroopassa vuosina 2015–2017.

Turun puukotukset ovat tuoneet pintaan sen, miten vaikeaa on löytää sopivia sanoja.

Vaikeaa se on jopa puhumisen ammattilaisille.

Meillä on viisas arkkipiispa **Kari Mäkinen**, mutta Mäkisellä ei ollut tarjota osuvinta viestiä, kun hän vain 18 tuntia iskun jälkeen korosti, että myös Mechkah ”on yksi meistä”. Ajatus on helppo ymmärtää, sillä se on yleishumaani ja kristillinen. Mutta piispan viesti kuulosti väärältä, tekijän nahkoihin asettumiselta – ja se tuli aivan liian nopeasti.

Omaisiet olivat tuskin vielä ymmärtäneet, että kaksi ihmistä oli juuri murhattu äärimmäisen julmalla tavalla.

Jos totta puhumme, Mechkah teki aivan kaikkensa, ettei hän olisi yksi meistä. Muut turvapaikanhakijat ovat kertoneet tiedotusvälineille, että hän oli täynnä vihaa jo kuukausia ennen tekoaan. Hän teki kaiken pahan ja paljon enemmän – ja myös se olisi jopa piispan kyettävä sanomaan.

Emme vielä tiedä, kuka tai mikä puhui Mechkahin päähän sisällä, kun hän nousi Jäätelöratikan tuolilta. Puhui siellä terroristisolu, ihmisvihaa rypevä rikollisryhmä, psykoosi vai Euroopan pohjoislaidalle eksynyt yksinäinen marokkolaismies?

Vai puhuiko siellä kukaan?

Keskusrikospoliisin tutkinnanjohtaja **Olli Töyräs** tiivisti kuin runoilija, mitä krp ja Supo nyt yötä päivää Mechkahista kaivavat: ”Mikä on ihmisen arki, millainen on hänen elämänsä, minkälainen ympäristö hänellä on ollut. Kaverit, ystävät, ajatukset, kaikki.”

Kaikki viittaa siihen, että pelkkää kurjuutta. Islamilaisen maailman tutkija **Marko Juntunen** kutsuu Marokon nykynuoria korruptoituneen ja moniongelmaisen rappioyhteiskunnan ”unohdetuksi sukupolveksi”, katkeroituneeksi sakiksi.

Heidän ainoa toivonsa on päästä pois, Espanjan kautta Eurooppaan.

”On kysyttävä, kuka, missä ja milloin on motivoinut vain 15-16-vuotiaana Eurooppaan saapuneen pojan hirmutekoihin”, Juntunen kirjoitti blogissaan Turun puukotusten jälkeen.

Kuljemme vielä kuin hämärässä luolassa, heikosti lepattava soihtu kädessämme. Valossa vilahtaa välillä Mechkahin hahmo, mutta näemme hahmosta vasta sen, mitä odotamme näkevämme.

Sitä, mitä Mechkah taas on koettanut meille kertoa sairailta teoillaan, on vaikea ymmärtää, sillä se ei ole puhetta valtavirralla, vaan hänen kaltaisilleen fanaatikoille.

OSA suomalaisista oli syvällä aatteellisissa poteroissa jo kauan ennen Turun tragediaa. Keskusteluyhteys on ollut poikki etenkin valtavirran ja räyhänationalistien välillä, ja nyt on vaarana, että Mechkahin teot johtavat entistä syvemmälle erimielisyyteen.

Moniääniselle ja -arvoiselle yhteiskunnalle, kaikki sisäänsä sulkevalle *me-kollektiiville*, oli puukotuksia seuranneina päivinä tarjontaa ja kysyntää. Me-kollektiivi tuntuu kuitenkin tavoittamattomalta elokuussa 2017.

Maahanmuuttokeskustelu ylikuumeni kesällä 2015, jolloin Lähi-idän, Afrikan ja Aasian turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi äkillisesti. Avoin ja realistinen keskustelu ääri-islamien uhkakuvista Suomessa muuttui mahdottomaksi, kun perussuomalaisten halla-aholainen siipi valtasi ilmatilan politiikassa ja pienet äärioikeistoryhmät jalkautuivat toreille ja nostivat liput liehumaan.

Turun tragediasta on vaikea luoda yhtenäistä tarinaa, sillä juuri nyt Suomesta puuttuu konsensus jopa siitä, onko yhteiskunnan suhtautumisessa Turun puukotuksiin yksi ääri vai kaksi äärtä vai onko kyseessä jana lainkaan. Ehkä kyse on monitahokkaasta, jossa on lukuisia ääriä, ja jossain näiden välissä on hiljainen valtavirta.

Aatejangan toisella laidalla on ihmisoikeuksia ansiokkaasti ja uupumatta puolustava rymyryhmä, joka usein vain harhautuu tuhoamaan yhteiskunnallista debattia leimaamalla maltillisenkin valtavirran äärioikealle. Viimeksi tämä nähtiin ministeri **Paula Risikon** (kok) varomattoman sanavalinnan jälkeen.

Risikko sai valtavasti lokaa niskaansa, kun hän välittömästi Turun iskun jälkeen – kun Mechkahin identiteetti ei ollut vielä varmistunut – käytti tekijästä huonoa ilmaisuja ”ulkomaalaisen näköinen”.

Muutama tunti järkyttävien tapahtumien jälkeen monien kommentoijien suurin huomio kohdistui siis sisäministerin sanavalintaan. Se tuntui käsittämättömältä. Väittääkö joku tosissaan, että Risikon kaltaiset pohjoismaiset keskustien poliitikot ovat kallellaan fasismiin – ja uhka Suomelle?

Ylilyövä leimaaminen syö yhteiskuntaa, sillä se asettaa poliitikot, lukeneiston ja tavallisen kansan lähes mahdottomaan rakoon. Kun Suomesta ja ääri-islamien ongelmista on kiusallista puhua kiertelemättä, tyhjiön täyttävät äärilaidan nationalistit.

Asetelma johti Turun puukotuksia seuranneena päivänä erikoiseen näytelmään:

Turun Kauppatorille kerääntyi kolme erillistä ryhmää. Oli parisataa tavallista surevaa ihmistä, jotka osoittivat myötätuntoa puukotuksen uhreille. Torille marssi nationalistinen Suomi ensin -ryhmä ja aloitti islaminvastaisen mielenosoituksen. Paikalle saapui noin 40 vastamielenosoittajan joukko, joka käänsi nationalisteille selkänsä, näytti keskisormea ja huusi: "Ei tilaa rasismille!"

Oli vaikea ymmärtää, että alle vuorokausi aiemmin samalla paikalla oli tapahtunut kymmenen ihmisen raaka joukkopuukotus, joka saattaa oikeudessa paljastua Suomen ensimmäiseksi islamistiseksi terroristi-iskuksi.

Uhrien sureminen tuntui jäävän sivurooliin, vaikka verilammikoita oli Turun kaduilta hädin tuskin jynsätty. Huomio kääntyi hetkessä ideologis-poliittiseen ilmatilakamppailuun.

SYKSYLLÄ 2017 jakolinjat valitettavasti syvenevät lähes kuin syksyllä 1917, jolloin itsenäistynyt Suomi alkoi luisua työväestön ja omistavan luokan sisällissotaan.

Nyt ei ole sodan vaaraa, mutta kaukalo tärisee ja laitataklaukset kovenevat.

Yksi äärioikeistopropagandan ajatusvirheistä on se, että Mechkah edustaisi turvapaikanhakijoiden ja Suomen muslimien valtavirtaa. Ei edusta. Hän edustaa pientä äärimmäiseen väkivaltaan kykenevää, joko ääriuskonollista tai taparikollista murto-osaa, muslimien marginaalia, joka tätä nykyä on aito turvallisuusuhka yhteiskunnalle.

Kostoja on jo nähty. On mielipuolista, että vuorokausi Turun puukotusten jälkeen kantasuomalaisen miehen väitetään pahoinpidelleen espoolaisessa kerrostalorapussa 16-vuotiaan somalalitytön, väitetysti kostona Turun tapahtumista.

Turun tragediasta ei saa ajaa kantaväestöä ja maahanmuuttajia vastakkain. Se olisi nollasummapeli, jossa toisen voitto on toisen tappio ja lopulta molemmat häviävät.

On varmaa, että Turun puukotukset tulevat heijastumaan syksyllä kiihtyvään presidenttipeliin.

Ei ole epäselvyyttä siitä, kuka pitää eniten meteliä: rouva tulee Porista ja hänellä on suuri koira.

Presidentinvaaleissa kovimmat iskut **Sauli Niinistölle** tarjoaa perussuomalaisten **Laura Huhtasaari**. Vain kaksi päivää Turun iskun jälkeen Huhtasaari julkaisi somessa kuvan itsestään ja isosta vahtikoirasta, mastiffista, teräsaidan – eli symbolisen Suomen rajan – edessä.

Paperit, kiitos, julisti teksti aidassa.

#Suomitakaisin

En ihmettelisi, jos Huhtasaaren presidenttiehdokkuus jäisi historiankirjoihin. Hän saattaa tehdä Suomen presidentinvaalihistorian provokatiivisimman kampanjan.

OLIKO isku sittenkään väistämätön?

On nimittäin aivan mahdollista, että turvallisuudesta vastaavat viranomaiset ovat tyrineet. Mechkahista tarkentuvat tiedot ovat jo nyt kiusallisia, ja Supo ei ole kyennyt antamaan tyydyttäviä vastauksia.

Kovia väitteitä Mechkahista ei tarkastettu, puhumattakaan siitä, että hänet olisi otettu tarkkailuun, vaikka hänestä oli kerrottu Supolle alkuvuonna 2017. Supon johto on perustellut ratkaisua sillä, että sille annetusta vihjeestä puuttui ”konkretia”, jokin yksityiskohta, joka olisi vihjannut Mechkahin todella voivan iskeä.

On vielä epäselvää, kuinka paljon Supo tiesi tuolloin kaikesta siitä, mitä se tietää Mechkahista nyt. Vastaanottokeskuksen johtaja välitti poliisille ilmiannon, jonka mukaan Mechkah oli ”radikaloitunut”.

Ilmiannossa yksilöitiin väitteitä, ja vaikka selkeä uhka suunnitellusta iskusta puuttui, jälkikäteen vaikuttaa siltä, että intuition olisi pitänyt ohjata Supon etsivät Pansion vastaanottokeskukseen.

Suojelupoliisi puolustautui tällä viikolla. Päällikkö **Antti Peltari** vetosi työtaakkaan ja kertoi, että Supo on saanut parin vuoden aikana ”yli tuhat vastaavaa ilmiantoa”.

Supon poliiseista kuitenkin noin 150 keskittyy terrorismin tutkintaan. Lasketaanpa. Vaikka tietojen tarkistaminen ja kohdehenkilöiden seuraaminen on työlästä, ei työmäärä kuulosta mahdottomalta. Kahden vuoden aikana Supolle tulee siis noin seitsemän ilmiantoa jokaista terrorismiin keskittyntä tutkijaa kohden. Eli jokaiselle keskimäärin yksi uusi ilmianto noin kolmessa ja puolessa kuukaudessa.

Eikö niitä todella ehditä tarkistaa? Olisiko työtaakkaa syytä jakaa enemmän Supon ja keskusrikospoliisin kesken?

Supon on myös saatava lisää työkaluja. On eduskunnan tehtävä varmistaa, että uusi tiedustelulaki on tehokas mutta perustuslain mukainen – ja että se tulee nopeasti voimaan.

YHDEN asian uskaltaa jo varmuudella sanoa: Suomessa pelätään terrorismia enemmän kuin aiemmin, mutta yksikään yhteiskunnan tukipylväs ei murtunut toissa perjantaina.

Demokratiamme ja pohjoismainen elämäntapamme ei ole uhattuna, vaikka jopa sellaisella on äärioikealta peloteltu. Kun Suomi on historiassaan yhteiskuntana mullistunut väkivallan seurauksena, siihen on aina tarvittu sota, pitkäkestoinen ja tuhoisa kärsimys, joka on koskettanut lähes koko kansaa.

Mutta pitkä tästä terrorismin riesasta tulee. Siksi suomalaisen valtavirran on opittava puhumaan siitä. Leimaantumatta ja leimaamatta.

Kuuluisa terrorismin teoreetikko **David Rapoport** kutsuu 2000-luvun islamistista väkivaltaa nykyterrorismin *neljänneksi aalloksi*.

Ensimmäinen sikisi 1900-luvun alun anarkismista, toinen Aasian ja Afrikan siirtomaiden vapaustaisteluista 1940-, 50- ja 60-luvuilla ja kolmas Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton käskyttämästä kylmästä sodasta vuosina 1947-1991.

Modernin terrorismin aallot ovat kestäneet lähes poikkeuksetta noin sukupolven eli kaksi tai kolme vuosikymmentä. Jos nykyisen islamistisen terrorismiaallon alkupisteeksi laskee 1990-luvun lopun, jolloin sekä iskujen määrä että tuhoisuus kasvoivat, on tätä kestänyt jo kaksi vuosikymmentä

Jos hyvin käy, Rapoport uskoo, että ääri-islamismien terroriaalto voi hyytyä itsestään runsaassa

vuosikymmenessä.

Vuosikymmen on kuitenkin toivottoman pitkä aika. Siksi on tehtävä kaikki, mitä radikaali-islamismia vastaan voidaan tehdä ilman, että loukataan pohjoismaisen demokratian arvoja.

Ja on toimittava nopeasti, sillä terroristi ei tarvitse kuin hetken. Turun tragediaan riittivät ne vaivaiset viisi minuuttia, ne vaivaiset kolme korttelia.
